Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 199. szám. Vasárnap, szeptember 2.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . 5 » — »
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, szept. 1.

Párbaj és vaskalap.

Ha mi szürke ujságirók kritikát próbálunk mondani valamely birói itéletről, teszem azt, ha apagyilkost felmentenek, ugyan hamar körmünkre ütnek, mert a birói itélet olyan szent, hogy kritizálni sem szabad.

Ha egy vallás népe, reá nézve hitbeli sérelmet tartalmazó törvénynek revideálását kivánja törvényes uton, valóságos hajszát inditanak ellene, szinte hazaárulónak mondják, ha csak kéri is is a törvény javitását.

Azt mondják ez azért van, mert a liberálizmus sem személyt, sem előitéletet, sem privilégiumot, sem felekezetet nem néz, csak a törvényt, mely előtt mindenki egyforma.

Ezen viszonyok és felfogás mellett van egy testület, mely meg nem tür magában olyan tagot, — s ezt nyiltan ki is mondja — a ki alkalomadtán büntetendő *cselek*ményt nem követ el, sőt mi több, az ilyet meg is bünteti. Egy testület, melyet az állam a maga törvényeivel állitott fel, a maga pénzéből tart fenn, a maga szolgálatára szervezett.

A katonaság már másodszor mondta ki, hogy még altiszt sem lehet az, a ki párbajt nem viv s ha nem viv, megfosztja rangjától, kiveszi a becsülettel megszerzett kenyeret a kezéből.

Vétkezz, vagy pusztulj!

Micsoda szatira ez egy liberális államban?! Eddig terjed hát a törvény ereje, a szabad rendelkezés, a mindenek felett való állami tekintély, ez a nagy bálvány, mely csak enni tud, de uralkodni nem?

Hát van privilegizált osztály, melyet más törvény, homlokegyenest ellenkező törvény kormányoz? Vannak érzékenykedések, melyek több tekintetben részesülnek, mint a vallás, vannak személyek, kik még sem egyenlők, sőt felette állanak a törvénynek?

Igazán szégyen, hogy ebben a században még párbaj ellen kell irni, hogy párbaj még egyáltalán lehetséges.

Nemzetgazdászok bizonyitják, hogy minden emberélet milyen értékes tőkéje a hazának; jogászok bizonyitják, hogy mennyire feltétlen joga van mindenkinek, még a nyomorékon születettnek is az élethez; a kath. vallás czenzura alá veti a párbajt vivót, az Isten maga, mindenek felett való törvényében mondja mindenféle hitünek »ne ölj!« és mind ennél erősebb ma is a gyávaság, mely az ostoba előitélettel annyira nem mer szembe szálni, hogy inkább kárt tesz a hazának, lábbal tiporja a jogot, megveti az egyházat és nem hallgat az Istenre sem, öl és ölésre áll ki, mert fél a közvéleménytől.

Igazán felemelő jelenség Takoli márki bámulatos bátorsága, ki hitére hivatkozva, állását elhagyja, a társadalom előitéletét semmibe sem veszi, de nem vétkezik Isten és társadalom ellen.

Itt a külömbség a vallásos ember becsülete és a vallástalan becsület között.

A vallásos ember becsület törvényeit az Isten szankczionálja, a vallástalanét a társadalom, mely ha romlott, képes a bünt, az aljast is becsületesnek tartani. Itt a külömbség az eljárásban is. Mindenki elitéli suba alatt a párbajt, de csak az igazán vallásos lelküek mernek itéletük szerint *cselekedni* is, a többiek, csak ugy vannak, mint a pogány Ovidius irja: »látom a jót, helyeslem is, de csak az a ige, hogy a rosszabbat követem!«

Takolinak akadt utánzója, egy szalczburgi káplár, akadt egy Bourbon herczeg, ki nyiltan helyesli tettüket. Hisszük, nem maradnak e hősi jellemek példái viszhang nélkül.

De legfőbb ideje volna, hogy ha törvényes intézkedésünk nem elég, legalább a sajtó venné komolyan a párbaj ügyet. Ne csak akkor sirna, ha Karsayt vagy Kálmánt meglövik, ne a személyek miatt sirjon, hanem a gyalázatos párbajt tegye lehetetlenné.

Nyiltan, minden egyes esetben itélje el a párbajozókat s bélyegezze meg azt, ki okot adott reá. Ez igazi kulturmisszió volna honi boxereinkkel szemben.

Mindenki szivére veheti Bourbon Alfonz sorait, mit a tiszti rangjától megfosztott Takoli márkihoz irt: »Katholikusoknak, akár katonák, akár polgárok, soha, semmiféle esetben sem szabad párbajt elfogadniok. Én hivő katholikus vagyok és elhatároztam, hogy soha semmit sem

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

„Nem válok.“

Irta: **Stella.**

Kozma Gábor 55 éves korában látta be csupán, hogy az élet egy bizonyos határozott czél nélkül semmit sem ér. Minden kornak meg vannak a maga örömei, s ő azok mindenikéből kivette a részét busásan. Pénze volt hozzá elég, nem kellett semmit megtagadni magától a mi szórakozást nyujtott, a miben örömét lelte, aztán csinos külsővel, jó modorral birt, olyan három tulajdonság, melynek birtokosa számára minden ajtó nyitva áll. Kozma Gábor értékesitette és érvényesitette jó tulajdonait minden időben. A gazdaságát kezelték az ispánjai, jobb felügyeletet még senki sem gyakorolhatott volna feleltük édes anyjánál, ki a mint tudta, gyarapitotta a vagyont a kis unokák számára, a kik csak nem akartak megérkezni. Gábornak hát egyedüli gondja volt a nagy jövedelmet ugy elkölteni, hogy az minél több kellemes órát szerezzen testének lelkének egyaránt. No még aztán feleséget kellett volna keresnie magának, de hát erre nem jutott idő. Amerre ő jár-kél, nem terem feleségnek való leány. Jó öreg anyja szivesen akart neki ebben a nagy dologban segitségére lenni, visszautasitotta, czipőt, lovat meg feleséget senki sem vehet a más számára, szokta mondani ilyenkor. Majd eljő annak is az ideje, csak türelem. A jó asszony várt, egyre csak várt, mig végre a fia 55 esztendőt ért el.

Hanem most aztán nem akart tovább várni, erélyesen lépett fel fiával szemben. Érezte, hogy nem sokára el kell mennie oda, honnan nincs többé visszatérés, de előbb látni akarta azt, kinek részére a nagy vagyont gyüjtögette, ki az ő örökébe fog lépni.

— Magad is megöregedel — mondta — maholnap, az aggkor meg betegeskedéssel jár. Nincs szomorubb, kinosabb állapot, mint mikor az ember ilyen körülmények között idegenre, fizetett személyekre szorul. Tudom, tapasztalom magamnál.

— Anyám, ugy beszélsz, mintha egyedül állanál a világon.

— Hát nem ugy van? A fiu nem számit e tekintetben, ha leányom volna . . . az már más — és szemei megteltek könnyel.

Gábor elérzékenyült.

— Lesz leányod anyám, még pedig nemsokára — szólt határozottan.

És az öreg nő megnyugodott, érezte, hogy fia ezuttal komoly igéretet tett, melyben megbizhatik. Hisz ő mindig ura tudott lenni szavának.

No de most aztán tenni kell. Szavának helyet kellett állani bármilyen nehézségekbe is ütközzék tervének gyors kivitele. Minden barátját, minden ismerősét mozgósitotta, nem azért hogy feleséget keressen neki, azt ő maga akarta, hanem hogy minél több leánynyal hozzák érintkezésbe. Neki nem igen volt hölgy ismerőse.

— Hajtóvadászatot tartok — mondta barátainak.

— Te vagy a vad — felelt egyik pajtása — s már lesnek is rád sokan, kiváncsi vagyok, melyiknek a fegyvere ejt el.

Társaságból társaságba járt most és keresett lámpánál feleségnek valót, de nem igen talált. Egyik nagyon szép, másik nagyon csunya, ez tul okos, az nagyon buta, ebben meg volnának mindama kellékek, miket jövendőbelijénél okvetlenül megkiván, de nagyon fiatal, csakhamar tul fog nézni az öreg urán, abban meg azt a kivetni való találta, hogy vén leány s igy feltétlenül szeszélyes. Már-már kétségbe volt esve. Hát ezen a széles nagy világon mindenki megtalálja a maga felét, csupán ő nem. A

Iskolai idényre.
Fiu- és leány-gyermekek teljes felruházására
legolcsóbb bevásárlási hely
Fábry Testvérek
kalap-, czipő- és divat-áruháza
Nagyvárad,
Fő-utcza és Zöldfa-utcza.
Telefon szám 76.
Fiu és gyermek kész ruha raktár gyári árban.

teszek az egyház törvényei ellen De nemcsak mint ilyen voltam mindenha ellensége a párbajnak; mert ha az ember a párbajt csak az egyházi tilalom szempontjából tekintené, akkor csak a katholikusoknál volna hibáztatandó; — de én a párbajt általában barbár, vadembereknek való szokásnak tartom, a mely teljesen méltatlan a mi időnkhöz és cziviliázációnkhoz és mindenkinek — bármi valláshoz tartozzék — el kellene azt magától utasitania . . .«

Ugy van biz az. Czivilizálatlanságra mutat a párbaj, melyet a tisztességesebb elem nem mer elvetni a közvélemény nyomása miatt, a stréberek pedig éppen fentartani akarják, mert flastrom gyanánt szolgál evesedő becsületre, mely flastrom nem gyógyit ugyan, de jótékonyan eltakar.

Egyik ok sem elég arra, hogy miatta a párbajt egyébbnek tartsuk, közönséges duhajkodásnál.

Tessék a törvényt megtartani, — ez a becsület.

Beniczky főispán jubilema.

Szép ünnepélyre készült Pestmegye közigazgatásának tisztikara. Érdemes főispánjának: *Beniczky* Ferencznek tiz évi főispánsági jubileumát készül megünnepelni oly fényesen, a mint ezt egy ilyen munkás, komoly, nemes törekvésü férfiu megérdemli.

A mai mindent jubilálni szerető korban érdemes a följegyzésre az a nyilatkozata, amelyet tett, a mikor megtudta, hogy hivataloskodásának tiz évi fordulójára ünnepelni akarják. Azt mondta ugyanis, hogy örvend a rokonszenvnek, amely személye és munkássága iránt megnyilatkozik, de sokkal jobban örvendene, ha a megyei tisztviselők és azok, a kik a jubileumon részt akarnak venni, a helyett, hogy bankketteket rendeznek és ünnepségekre fecsérelik idejüket, dolgoznának. Ha pedig van valami fölöslegük, amelyet e czélra áldozni akarnának, tegyék le a jótékonyság oltárára. Örvend az ő ünnepeltetésének, de még jobban örvendene, ha ebből az alkalomból azok örülnének legjobban, a kiknek az örömben amugy is oly kevés részük van.

Igy beszél az ország első főispánja tiz évi jubileuma előestéjén. Nincs szó, amelylyel ezt a szép kifejezést eléggé magasztalni lehet.

—

Ugron Gábor visszavonul.

Egy budapesti könyomatos szerint *Ugron* Gábor a jövő évben *nem vállal mandátumot.* A könyomatos egészen pozitiv forrásra hivatkozik, de ezt a pozitiv forrást nem nevezi meg. Állitólag már régen, még a zabszállitás ügyében ellene intézett méltatlan támadások idején határozta magát erre Ugron, a mit, ha igaz, a parlamentárizmus minden barátja csak sajnálni tudna.

—

A megbüntetett egyetemi polgárok

ügyében a felebbezés még mindig nem ment fel a miniszteriumhoz. Mezei Mór képviselő járt fent a miniszteriumban és sürgette az elintézést. Ugylátszik, egyesek erőnek-erejével *felekezeti kérdést akarnak a dologból csinálni,* a mi mindenesetre káros. Széll Kálmánhoz is fordultak Rátótra, a kihez ma távirati értesités is ment. Wlassics csak hétfőn veszi át a miniszterium vezetését, de mindjárt megérkezésekor deputáczió megy hozzá. Ha a dolog igy halad, nem lehetetlen, hogy az egész minisztérium mozgósitva lesz ez ügyben és minden kormányzati ügyet félre kell tenni miatta.

—

Nemzetközi szinügyi kongresszus Budapesten.

A párisi világkiállitás alkalmából ez év julius havában nemzetközi szinügyi kongresszus volt Párisban. Ezen a kongresszuson két magyar ember is részt vett, még pedig olyan nevezetes eredménynyel, hogy közreműködésük folytán a kongresszus érdeklődése a legteljesebb rokonszenvvel fordult Magyarország szinügyi viszonyai felé. *Szilágyi*, a M. Kir. Operaház volt gazdasági főnöke és *Wiszter* Ernő, a Vigszinház gazdasági főnöke vettek részt a hazai müvészetünk részéről a Párisban tartott nemzetközi szinügyi kongresszuson. *Szilágyinak* a szinházak tüzbiztonsága érdekében kidolgozott müszaki javaslatát egyhangulag elfogadta a kongresszus. Wiszter Ernő pedig három napon keresztül, összesen 10 óráig fejtegette a kongresszus tagja előtt hazánk szinügyi viszonyait, mire azok egyhangulag Budapestet kiálltották ki a jövő évben tartandó nemzetközi szinügyi kongresszus szinhelyéül. *Gabriel* Lefeuve, az *Independence Belge* kritikusa és a most lefolyt kongresszus volt elnöke februárban Budapestre jön, hogy itt a miniszteriummal és a szinügyi szakkörökkel értekezzék a nálunk tartandó kongresszus részleteit illetőleg.

—

Telepités és parczellázás Erdélyben.

Darányi Ignácz földmivelési miniszter a legközelebbi napokban Erdélybe utazik több napig tartó tanulmányutra, mely összeköttetésben áll a földmivelésügyi miniszter által tervbevett nagyobb telepitési és birtokfelosztási akcióval. A miniszter ugyanis még az idén a törvényhozás elé egy *telepitési és birtokföldarabolási* (parczellázási) törvényjavaslatot szándékozik beterjeszteni, mely hivatva lenne sok eddig fennálló bajon segiteni. Ugyanebből a czélból a földmivelésügyi kormány legutóbb Erdélyben telepitési szempontból rendkivül fontos nagy erdő- és birtokvásárlásokat eszközölt és még nagyobb vásárlások dolgában folyamatban vannak a tárgyalások. A földmivelésügyi miniszter ezen akcziója iránt politikai körökben igen nagy érdeklődés mutatkozik.

Bizunk Darányi Ignácz szakértelmében és hazafiságában s feltételezzük róla eleve, hogy a telepitésnél a gazdasági szempont mellett nem fogja a magyar nemzeti érdeket sem figyelmen kivül hagyni. Intő példaként ott áll az annak idején ugy felfujt csángó telepités; a csángók nemcsak hogy nem kaptak tiszteséges földterületet, hanem ott az Alduna mellett falvaikat elönti a viz, a mi még fontosabb: a magyarságtól oly messzire semmit sem tehetnek a magyarositás terén. Ellenkezőleg: ők vannak kitéve az elszerbesedésnek.

---

véletlen aztán segitségére jött. Kertészéknél nagy jourt adtak abból az alkalomból, hogy hire járt a Kozma Gábor nősülési szándékának. Kertésznének t. i. három hajadon huga volt, és bizony akármelyik szivesen látta volna őt mint kérőt. Mindenik igyekezett legszebb-legjobb tulajdonságait érvényre juttatni ezuttal, de hát Kozma nem mutatott hajlandóságot a kapitulálásra. Ezek nem nekem valók — gondolta — szegények hiába lövöldözik rám nyilaikat, nem talál az egy sem, lepattan az erről a vastag pánczélról, de azért mulatott velök, azaz igyekezetükön, melylyel halójukba akarták csalni. A jgurozó társaság egyszerre nagy *visitásra* lesz figyelmessé. Berontottak a szomszéd szobákba, hol rémjelenet tárult szemeik elé. Kertészné gyermekei u. i. egy éppen ott dolgozó sarrónő felügyelete alatt játszottak szobájukban az ókori diskos dobást utánozva. A játékhoz kendőkből római jelmezek lettek rögtönözve, a dobáshoz egy kemély gummi labdát használtak. Felségesen mulattak. Hanem a nagy mulatság végzetessé vált, mert a lapda a lámpához csapódott, még pedig oly erővel, hogy a porczellán olajtartó ezer darabra törve hullott a földre, s a kiömlő petróleum meggyuladva lángba boritotta az abroszt, s az asztalon szétszórt varrást. A kis varrónő munkáját menteni akarva, ide-oda kapkodott s a gyorsan terjedő láng belekapott a ruhájába.

A társaság dermedten látta a rém jelenetet, senki sem mert közeledni.

— De hát segitsenek sikoltott — hisz' égek.

Kozma Gábor ugrott most hozzája, megragadta vállait a közeli ágyba fektette és betakarta párnákkal, paplannal. Azalatt aztán egyik vendég parancsára hamut hoztak s a tüz csakhamar lokalizálva lett. A társaság persze szétoszlott, a háziaknak a szegény leány ápolása után kellett nézni ki karjain jelentékeny égési sebet kapott.

Kozma Cábor ezután naponkint ellátogatott a beteghez s órákat töltött annak ágya mellett. Kertészné — ki a leány mielőbbi felgyógyulása érdekében mindent megtett, s ki nem bocsátotta a beteget haza szülői többszörös kérése daczára sem, — örült a látogatásoknak, azt hitte, hugai valamelyikének szólnak azok, de csalódott mert Kozma Gábor a szép varróleány kedveért jött, kiben feltalálta mind azt mit oly sokáig keresett. Még nem szólt senkinek, de elhatározása már megérett. Ez az egyszerü kedves lányka fogja az ő és öreg anyja hátralevő napjait megédesiteni. Ez hü gondviselője lesz mindkettőjüknek. És már oly szép szinekkel festette ki jövő életét, melyet a bájos gyermek oldala mellett lehetőleg csendben nyugalomban tölteni fog. Most már tulajdonképen csak anyja kedveért nősült volna meg, szerelmi házasságra nem gondolt, de legalább rokonszenvet akart érezni az iránt, kivel jövő életét megosztani, szándékozott. Bodnár Juliska iránt az első látásnál többet érzett rokonszenvnél, szive sajátságos eddig nem sejtett édes érzelmekkel telt meg, már-már égett a vágytól, hogy azokat az érzelmeket kifejezésre is juttassa. Amde a Kertészné háza, valamint a leány állapota nem voltak erre most alkalmasok. A javulás igen szépen haladt előre s már csak napok kérdése volt, hogy Juliska gyógyultan haza térhessen. Gábor roppant türelmetlenül várta e napot, melyben sorsa eldől. Anyja most napokig nem látta őt, s ha igen, csak pillanatokra. Ilyenkor feltünt neki fia izgatottsága, türelmetlensége, de nem kérdezett semmit sejtette, hogy nagy dolgok vannak készülőben, szive megsugta, mikép reményei a közel jövőben valóra válnak.

A lakást rendezte csinositotta folyton, s mikor Gábor a jó hirrel jött, nem is volt meglepetve. Tudtam én azt — mondta megölelve fiát — megsugta a szivemen. Köszönöm gyermekem, ádjon meg az Isten amiért öreg anyádnak ez örömet megszerezted s adjon olyan boldogságot, a minőt te magadnak kivánsz.

— És nem is kérdezed anyám, hogy ki az, kit mint leányodat ma-holnap ide hozok?

— Mit bánom én. Te szereted őt, méltónak tartod magadhoz s ez nekem elég.

— Köszönöm anyám — szólt Gábor meghatottan csókolva meg a jó öreg kezét — e bizalmaddal igazán boldoggá tettél. Választottam szegény varróleány, fogadd őt szeretettel leányodul, hidd el, jobban megérdemli becsülésedet, mint akármelyik felpiperézett, francziául gajdoló, jourozó, flirtelő, üres szivü, sivár lelkü uri kisasszony. Ő tisztelni becsülni fog mindkettőnket.

— És szeretni fiam?

Erdélyben a magyar-oláh és magyar-szász nyelvhatárokon kell kezdeni a telepitést s ugy haladni befelé, lassan, de ellenálhatatlanul. Az Alföld szapora népe ad emberanyagot eleget; csak erélyes kéz kell a telepités irányitásához és a nemzetiségi kérdést alaposabban megoldottuk, mint Beksics Gusztáv valamennyi röpirata együttvéve.

Szent a béke.

— A szinügyi bizottság ülése. —

Az a kinos inczidens, a mely a nagyváradi uj szinház megnyitásán előadandó Prolog megirása felett keletkezett a szinügyi bizottság pénteki ülésén, tegnap délután elintézést nyert egész simán.

Pénteken egyes bizottsági tagok tul lőttek a czélon s tegnap a Rádl Ödön teljes hiteles előadásából meggyőződtek, hogy felesleges volt a pénteki erős háborgás, mert Rádl ugy járt el, a mint kellett.

Az egész dologban az a legjobb, hogy a béke helyreállott és sikerült a megnyitó előadástól elháritani azokat a kellemetlen dolgokat, amik könnyen botránynyá fejlődhettek volna s amelyekért pirult volna Nagyvárad.

A szinügyi bizottság tegnapi ülésének lefolyása a következő volt:

Dr. *Hoványi* Géza elnöklete alatt jelen voltak: Rádl Ödön, Mihelffy Ádolf, dr. Dési Géza, Stark Gyula, Huzella Gyula, dr. Munk Béla, dr. Moskovits József, Beczkay Lajos.

Dr. *Hoványi* Géza előadta, hogy szükségét látta az ülés összehivásának, mert tegnap még nem volt olyan dologról tájékozva, aminek tudomásra hozatala kötelessége. A tegnapi ülés után értesült arról, hogy a polgármester megbizásából *Rádl* Ödön felkérte *Endrődy* Sándort a Prolog megirására. Ezt előbb meg is igérte Endrődy, de később visszalépett. Ezután kérte fel Rádl Ödön Sas Edét a Prolog megirására. Ezt ő tudomásul vette, mert Sast olyan költői tehetségnek ismeri, a ki a kitüzött feladatnak megfelel. A tegnapi ülésen felmerült, hogy Endrődy nem let hivatalosan felkérve. Rádl Ödön kijelentette, hogy a polgármester megbizásából felkérte Endrődyt. Igy tehát felesleges most ujra felkérni.

Rádl Ödön terjesztette ezután elő a dolgot történeti sorrendben. A tegnapi határozattal nem foglalkozik. Az, mintha a lemondásnak az lett volna az oka, hogy nem szólitotta fel Endrődyt és dr. Várady Antalt, nem felel meg a valónak. Ráfogás az is, hogy ő mulasztást követett el. Hónapokkal ezelőtt érintkezett a szinügyi bizottsággal s az albizottság ülésein is részt vett. Ezen elő lett az ügy terjesztve s őt megbizták, hogy Endrődyt és dr. Várady Antalt szólitsa fel. Egy hét alatt ajánlott levélben mindkét felkérést elküldötte azzal, hogy a felkérést megbizásból teszi. Mindkettő elfogadta a felkérést, sőt a részletekre is megállapodtak. Kijelentette azt is, hogy jutalmat nem kapnak, legfeljebb valami emléktárgyat. Válaszoltak, hogy semmi emléktárgyra nem reflektálnak. Várady kérte, hogy a családja részére páholyt tartsanak fenn, de ezt fizeti. Julius 23-án Nordorneyből kapott levelet Endrődytől, amelyben kijelenti, hogy fájó szivvel bár, de lemond a Prolog megirásáról. Gondoskodjanak idejében más iróról. Dr. Várady Antal azonban határozott igéretet tett, sőt kijelentette, hogy az előjáték majdnem kész. — Majd áttért a kinos dolog magvára. Talán hiba volt tőle, hogy az Endrődy lemondó levelét be nem jelentette a bizottságnak. De ez időben távol volt Nagyváradtól. — Irt Endrődynek hogy sajnálja lemondását és Sast kérte fel a Prolog megirására. Tette ezt azért, mert tudta, hogy Sas Ede ambiciós költő. A formában talán hibázott, ezt beismeri, de jóhiszemüleg járt el és mert ismeri az egyleti életet. Az elnököt nem szokták desavuálni. A mostani tapasztalat jó a jövőre. Senkit protegálni nem akart s csak az ügy érdekét nézte. (Éljenzés.) Bejelenti végül, hogy a város diszgyülésén a méltató beszéd megtartásáról lemond; irjanak ki erre is pályázatot. (Nem fogadjuk el.)

Dr. *Hoványi* Géza elnök kijelenti, hogy a tegnapi ülésen nem volt semmi megrovás, csak azt kifogásolták, hogy a város nem hivta meg Endrődyt.

Huzella Gyula kijelentette, hogy a tegnapi ülésen nem szólott Rádl ellen, csak aggodalmát fejezte ki, hogy Endrődy talán elfogadta volna a felkérést, ha a város szóllitja fel. — Rádl Ödön eljárását teljesen korrektnek tartja.

Mihelfy Adolf látja azt, hogy Rádl eleget tett megbizatásának. A formahiba az ügy iránti lelkesedésből folyt. Kéri Rádl Ödönt, hogy lemondását vonja vissza s tartsa meg az ünnepi beszédet.

Dr. *Hoványi* Géza eddig azt tapasztalta, hogy ha az elnök az ügy iránti lelkesedésből tesz valamit, ezért nem szokták desavuálni. Sokszor kellett neki, mint elnöknek gyorsan intézkedni. Megnyugszik a Rádl intézkedéseiben, mert olyan férfiunak ismeri, a kit mindenki becsül s a ki lelkesedik a nemes ügyért. Ebben a kellemetlen dologban nem az ügy iránti szeretet, hanem személyi kérdés nyilatkozott meg bizonyos oldalról. Hogy Sas Ede megfelel a kitüzött feladatnak, arról meg vannak győződve Csak a sértett ambició előtérbe nyomása volt az inczidens okozója s ez a közügy rovására megy. Félre kell tenni minden sértett ambicziót, hogy az ünnepély méltóan folyjon le.

Dr. *Dési* Géza kijelenti, hogy a vegyes bizottság ülésén Endrődyn kivül másról szó nem volt. Mikor hallotta, hogy mást kértek fel a Prológ megirására, inditványt tett, hogy másokat is szólitsanak fel, aki ambiczionálja a Prológ megirását. A béke érdekében tette inditványát. Rádl Ödönt nem desavuálta; ez bün lett volna. Tiszteli feltétlenül. Végül kérdi az elnököt, hogy a személyi kérdést ő reá vonatkoztatta-e.

Dr. *Hoványi* Géza határozottan kijelenti, hogy a személyi kérdést semmiképen sem vonatkoztatta Désire.

Rádl Ödön szólalt fel ismét. Nem kicsinyeskedik s lemondását visszavonja. Megtartja az ünnepi beszédet. (Éljenzés.)

Ezután elnök kimondta határozatképen, hogy elesik azon tegnapi határozat, miszerint Endrődyt ujból felszólitják. Tudomásul yették, hogy a Prológ megirására Sas Edét szólitotta fel Rádl Ödön.

Végül még az elnök szólott igen szép szavakban a béke érdekében s az ülés véget ért.

Elzüllött gyermekek.

— Városi felügyelet mellett. —

Uton-utfélen a humanismust hangoztatjuk; az állam, a városok és községek csakugy, mint a magánosok nagy összegeket áldoznak emberbaráti czélokra.

Tan- és nevelőintézeteket állitanak fel, hogy a müveltség terjedésével szelidüljenek az erkölcsök.

— Már a hogyan egy magam korabeli ember egy 18 éves leány szerelmére számithat. Nem vagyok elfogult magammal szemben és lehetetlent nem kivánok.

— Én nem tartom azt legkevésbbé sem lehetetlenségnek, miért ne szerethetne is?

— Te, anyám te — mondta gyöngéden simogatva az agg nő kezét — nem lát mindenki engem a te szemeiddel.

A városban de meg az egész környéken csakhamar hire terjedt a Kozma Gábor eljegyzésének. Volt megbotránkozás mindenfelé! Mesalliance, suttogták mindenütt. Ki hitte volna! Kozma, az a telivér gentry. Egy varróleányt! No ez ugyan beleválasztott! Hogyan fog nejével közöttünk megjelenhetni — kérdezték a hoppon hagyott mamák, akik minden igyekezete daczára sem sikerült őt hálóba csalni. Különben nem is érdemelt mást, hisz' csak rom az már, egy kiélt szeszélyes vén ember, akinek inkább ápolónőre, mint feleségre van szüksége — mondták a lányok, a kik mind igen szivesen susogták volna el a boldogitó igent — arra bizony az a varróleány is jó.

Kozma Gábor meg uszott a boldogságban, nem törődött az emberek véleményével, melyeknek egyik másika hozzá is eljutott. Mennyasszonya keresetlen bája, egyszerü természetes modora, szépsége, elragadták s az 55 éves ember szánalommal gondolt vissza az elpazarolt ifjuságra, melyet dorbézolva csak a pillanat gyönyörét keresve töltött el, de kárpótolva vagyok érte, még pedig busásan — gondolta — ez a tiszta boldogitó érzés megifjit és soha fiatalabbnak, erőteljesebbnek nem éreztem magam, mint ma.

Külseje nem is mutatott 55 esztendőt. Magas, délczeg alak volt, egyenes tartás, ruganyos járással, fekete hajában s szakállában keresve sem lehetett egy ősz szálat találni, arczszine üde, szemei fiatalos tüzben égtek. Mikor szép szőke haju, kék szemü mennyasszonyával az utczán végig haladt, egy szem sem hagyta őket tekintet nélkül. Hogy igen szép, összeillő pár voltak, azt senki sem tagadhatta.

Végre elérkezett az esküvő is és özv. Kozmáné boldogan ölelte leányát keblére. Csakhogy ezt megértem — hangoztatta folyton — még csupán egy kis unokát szeretnék a karomon ringatni, akkor aztán szivesen meghalok — de azt már nem merte hangosan mondani.

Csendes boldogságban teltek a hetek, a hónapok, Kozma Sándor teljes mértékben élvezte a családi élet édességét, szeretett szenvedélyesen, rajongással. Az ifju asszony türte a gyöngédségeit s hogy nem viszonozta azt olyan mértékben, mint ahogy az adva volt, a férj nem ütközött meg rajta . . . Öreg édes anyjuk most élte legboldogabb napjait, csak még azt az egy kegyet adná az Ég megérnem — mondogatta — de félek, hogy e vágyam nem fog teljesülni. Gábor szeretetteljesen vi-

Természetes

magyar hegyi borok!

fehér siller és vörös; **kitünő minőség**, literje 30, 32, 40, 44 és 50 kr.

100 liter 22 forint.

Mertz Nándor

csemege és borkereskedőnél,

Nagyvárad,

Nagy-Körözs utcza, Mertz-ház.

Telefon 134. szám.

Mézédes

hegyaljai **szőlő**

kilója 30 kr.

Rohonczy-féle czukordinnye

kilója 10 kr.

Első és legrégibb biharmegyei

gyümölcs kiviteli üzlet.

A statisztika elszomoritó adatokat tüntet fel a gyermekek halandóságáról; évenkint rengeteg élet pusztul el a nevelés, gondozás hiánya és a nyomor miatt. Ezek az elszomoritó adatok sürgetik a lelenczházak felállitását, az árvaházak szaporitását, hogy megmentsék a pusztulástól azokat a szerencsétlen teremtéseket, a kiknek nincs más bünök, mint hogy születtek.

Amit a hatóságok eddig tettek, a hol egyáltalában gondoltak erre, az csak odáig terjed, hogy az elhagyatott szegény árvákat, gondozás nélküli kisdedeket kiadták dajkaságba s havonként fizettek értük néhány forintot tartásdij fejében. A kik erre vállalkoztak, leginkább földhöz ragadt szegény asszonyok voltak, a kiknek nem az volt a czéljuk, hogy megfelelőleg gondozzák a szegény apróságokat, hanem élni akartak abból a pár forintból, a mely a gyermekek táplálására is kevés. Ilyen élet mellett a szegény gyermek elsatnyult, kiéhezett s lett belőle — angyal.

Az állam vette a kezébe az ilyen szegény gyermekek ügyét, de ennek sem sok eredménye van, mert a 7 éven aluli gyermekek gondozása csak a régi kezekben marad, csupán a kevés tartásdij fizetését vállalta magára az állam.

Nagyváradon is be van hozva a dajkáltatás. Igen sok gyermeket nevelnek szegény asszonyok havi 3—4 forintért. A városi orvosi hivatal a megmondhatója, hogy ezek a szegény apró porontyok nem élveznek valami irigylendő gondozást és ellátást; de azért a silány tartásdijért nem is kivánhatunk többet.

Ám a legnagyobb baj az, hogy a hatóság nem néz kellőleg a tartásra kiadott gyermekek után s alig látja ezeket a szerencsétleneket hatósági közeg szeme máskor, mint havonkint egyszer, mikor a városi orvos megvizsgálja.

Csak nagyfoku hivatalos hanyagság mellett történhet olyan dolog, a melyről értesülünk s ugyancsak az ilyen hanyagság mutatja, hogy ez az eset nem áll egyedül.

Egy, most már *7 éves* kis *r. kath. leány* gyermek évek óta tartásba van kiadva a város által *egy zsidó asszonyhoz.* Ez a gyermek *soha nem járt sem óvodába, sem iskolába*; semmi erkölcsi vagy vallási oktatásban nem részesült s ha azt kérdik tőle, hogy **tud-e olvasni és imádkozni, csak bambán nevet,** mert senki nem volt, a ki tanitotta volna. A vallásról fogalma sincs.

De eltekintve ezektől, a szegény gyermek semmi testi gondozást nem nyer. Reggeltől estig csavarog az utczán; az udvaron hál egy rongyos zsákon s elnyütt ruhadarabok rongyai között fetreng. Csak elképzelhető, hogy ily gondozás mellett az élelmezése sem valami kiváló. — Havonkint egyszer megmosdatják és megfésültetik, a mikor a rendőrorvosi hivatalhoz viszik, a szokásos vizsgálat végett.

Igy testben, lélekben elsatnyulva, elvadulva bizonyára, nem válik majdan hasznos tagjává a társadalomnak. Pedig a városnak nem csupán az a czélja, hogy életben maradjanak ezek a szerencsétlen teremtések.

A hatóságnak kötelessége volna arra is felügyelni, hogy a népoktatási törvényt ezen gyermekeknél is betartsák.

Ha tudni óhajtja a hatóság, hogy hol található fel ez a szerencsétlen gyermek, a czimmel szivesen szolgálunk.

Öngyilkosság a Wöber-szállodában.

Tegnap egy 30 éves fiatalember dobta el magától életét. Terhes volt az neki, nem tudta a sors üldözését tovább szenvedni, gyenge volt a lelke, hogy azokkal tovább küzdjön, lemondott mindenről s halálban keresett menekülést.

Pénteken reggel 8—9 óra között érkezett a vasut mellett levő Wöber-szállodába és szobát kért. A szálloda szobapinczére a 19. sz. udvari szobát nyitotta számára s a vendégkönyvbe *Borsos* József István néven jegyezte be magát. Nagyon egykedvüen viselkedett, a nappalt nagyobbrészt otthon töltötte, miközben több levelet és táviratot irt, melyeket a postán feladott.

Pénteken este 10 óra tájban érkezett haza s a portásnak meghagyta, hogy másnap reggel 8 órakor okvetlenül keltse fel, mert nagyon sürgős dolgai vannak. Ezután a szobájába tért s viselkedése legkevésbbé sem árulta el sötét szándékát,

Lázár Sándor kapus a lakó meghagyása szerint reggel 8 órakor zörgetett az ajtaján, azonban onnan választ nem kapott.

Ez a körülmény a portásnak gyanus volt s miután ismételt zörejre sem ébredt fel, felhivta az állomáson levő *Borbély* rendőrtizedest, a ki egy lakatossal a szobát kinyittatta.

A belépők még akkor sem gyanitották, hogy a lakó halott, mert a szobában mindent rendben találtak s ő ott feküdt az ágyában paplannal betakarva.

Csak midőn közelebb léptek, látták, hogy a jobb halántékán egy kis véres nyilás van, melyből egy csepp vér csurgott a fehér párnára. Kis 7 milliméteres forgópisztolya pedig a balkarján feküdt. Próbálták élesztgetni, azonban minden kisérletezés hiába való volt.

Nemsokára megérkezett *Pataky* rendőrfogalmazó is, a ki a vizsgálat folyamán *három* levélre akadt, melyeket a szerencsétlen öngyilkos hátrahagyott.

Az egyik levél a rendőrségnek szól és a következőképen hangzik:

A Tekintetes Rendőrkapitány Urnak!

Itt küldöm a szükségeseket: Nevem Borsos István József. Születtem Nagyváradon 1869-ben. Vallásom róm. katholikus.

Nincs senkim és semmim. Meguntam az életet és magam fogtam fegyvert magam ellen.

Már háromszor álltam a halállal szemben, de nem kellettem neki.

Nem ijedtem meg tőle. Ma sem félek. Tiszta, nyugodt, józan elmével veszem kezembe a fegyvert. Isten bocsássa meg bünömet, ma és mindörökké . . . Amen!

Utolsó akaratom, hogy lezárt leveleim sértetlenül kézbesitendők. — Isten legsulyosabb átka szálljon arra, ki ez ellen véteni mer.

Egy másik levele *Varságh* Zoltán, a »Gyógyszerészek Lapja« szerkesztőjének van czimezve, mely értékes dolgokat tartalmaz. Erre nézve a rendőrség sürgönyileg fordult *Varságh* Zoltánhoz, vajjon megengedi-e annak felbontását, melyből az öngyilkosságról több felvilágositást nyernének.

---

gasztalta, azonban az öreg asszony rohamosan haladt a sir felé, ereje napról-napra fogyott. Már csak az a remény tartotta az életet benne, hogy unokáját karjai közé szorithassa. E hitét gyermekei táplálták, pedig annak teljesedésétől nagyon-nagyon távol álltak. Hanem hát kegyetlenség lett volna az agg nő hitét elrabolni, végnapjait megkeseriteni.

Juliska gyöngéden odaadással ápolta a beteget s Gábor csak jobban, csak nagyobb szenvedélylyel szerette őt. Szomoru idők következtek most. Kozmáné napokig feküdt agóniában. Gyermekei minden lehetőt elkövettek, de hát az orvosi tudomány itt már nem segithetett. Az öreg nőnek utolsó szava is a kis unoka volt. A házastársak sirva borultak a jó asszony hideg tetemére.

Férj és feleség között meglazult a viszony ezután. Mintha az agg nő az összekötő kapocs lett volna közöttük. Erre pedig az asszonyka egykedvüsége szolgáltatott okot. Gábor nagy boldogságában eddig nem vette észre, hogy ifju nejénél mindent bir, csupán azt nem, a mi talán legfontosabb a lelkét t. i. Gyöngédségeit ugyan soha sem viszonozta, de ezen eleinte nem csudálkozott, de most már mást kivánt, arra vágyott, hogy az a szerelem, mely nála folyton növekedett, hasonló mértékben viszonoztassék.

— Te nem szeretsz engem, mondta egyszer midőn a mezőről hazatérve a félhomályban ülő nőhöz közeledett, azaz ki gyöngéd ölelése elől kitért.

És midőn Juliska hallgatott, szomoruan folytatta.

— Tudtam én azt hogy igy lesz, hiába mondtam mindig szegény anyámnak, nem házasodom, nem való már ebben a korban uj életet kezdeni, uj életet kezdeni az élet alkonyán.

A férfi arczán mély szomoruság ült. Juliska meghatottan, könnyes szemekkel nézte őt.

— Bocsáss meg — szólt alig hallhatóan — fájdalmat okoztam neked, de nem tudom mi van ma velem, rettenetes kedélyállapotban vagyok.

— Nem ma először látlak igy, csakhogy nem szóltam. Régen tapasztalom én, hogy csupán a tested van itt mellettem, mig a lelked messze-messze kalandozik innen. Ha legalább tudnám mire gondolsz, vágyaid merre szállnak? Lehoznám a csillagokat az égről, csakhogy boldognak, elégedettnek lássalak.

— Tudom, te oly jó vagy, nem is érdemlem és ez ugy fáj nekem, mert szeretném magam érdemessé tenni jóságodra, szerelmedre.

A férfi megdöbbent, balsejtelem kinozta lelkét. Rövid hallgatás után vette fel ismét a beszéd fonalát.

— Olyas valamit tettél volna, mely méltatlan hozzád? Oh mondd, oh valld meg nekem, mi az a mi egy idő óta elidegenit tőlem, legyen az bármi kinos reám nézve, kinosabb nem lehet a bizonytalanságnál.

— Jó hát legyen. Vajha ne bándd meg soha, hogy e vallomásra kényszeritél. Mikor azon végzetes szerencsétlenségnél oly bátran, oly férfiasan viselted magad s később betegágyamnál oly gyakran adtad nemeslelküséged tanujelét, azt hittem, hogy ifjukori ábrándomnak immár vége, hogy az csak gyermekszerelem volt, mit Kelemen Józsi iránt éreztem, — hogy ez az igazi szerelem, a mi szivemet most betöltötte. Minden gondolatom a bátor, a nemeslelkü szabaditóé volt, a ki előkelő gentry létére nem *átallotta* egy szegény varróleánynak pártjára állni, akit annyi méltatlan rágalmazás, annyi gunyolódás, annyi jóakaró tanács daczára és ellenére nőül vettél. Büszke lettem a hóditásomra, melyet oly sokan irigyelnek tőlem. Szerelmed, gyöngédséged hizelgett nekem. Boldog voltam, különösen még szegény anyád élt, az ő öreg napjait megédesiteni kedves kötelességemmé lett. De most . . . oly gyakran megjelenik annak a gyermekkori ideálnak a képe előttem! És oly szomoruan, oly szemrehányólag tekint reám, mintha mondaná: te hütelen elhagytál, mert amott nagyobb kényelmet, szebb, fényesebb életet reméltél, hozzá még egy szerető nagy szivet is kaptál, de mit adhatsz mindezekért cserébe? A szived az enyém már rég időtől fogva . . .

Csak hosszu szünet után folytatta nő.

— És most itélj fölöttem miután bünömet ismered.

— Köszönöm bizalmadat gyermekem, hogy nem vagyok reá méltatlan, azt meg fogod látni — szólt Kozma s elhagyta a szobát.

Juliska ezután még sokáig mozdulatlanul

Még egy levelet hagyott hátra, mely a Budapesti Hirlap szerkesztőségének van czimezve. Megható szavakban kéri a szerkesztőséget, hogy a szegény elhagyatott édes anyja számára, a ki most a legnagyobb nyomornak van kitéve, gyüjtést inditson. Utolsó perczeiben is szerető anyjára gondolt, a ki az utolsó támaszát is elveszité . . .

Az öngyilkost még tegnap beszállitották a boncházba, a hol fel fogják bonczolni.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

* **Mária Terézia és a kapuczinusok sirboltja.** Abból az alkalomból, hogy Erzsébet királyné siremlékének felállitása ujból az érdeklődés elé állitotta a bécsi kapuczinusok sirboltját, fölelevenitik a következő történetet: Mária Terézia férjének, Lotharingiai Ferencz császárnak halála után gyakran látogatott el a kapuczinusok sirboltjába, férjének koporsójához. Hetenkint kétszer-háromszor is odajárult a koporsó elé és órákat töltött ott imádkozás és sirás közben. Mikor a királynő öreg lett, ugy, hogy kényelmetlen volt neki a lépcsőn való járás, egy gépet készittetett, a melylyel leereszteték a sirboltba, azután megint kiemelték onnan. Ez volt az első lift. A készülék kitünően funkczionált, mignem történt, hogy egy nap majdnem felmondta a szolgálatot. Háromszor is el kellett inditani, mig végre mozgásba jött. A különben is babonás királynőt ez nagyon megriasztotta és balsejtelmekkel eltelve, mondta környezetének:

— A sirbolt nem akar kiereszteni.

És csakugyan! Két nap mulva a királynő ágyba esett és egy hónap mulva már ő is ott nyugodott a kapuczinusok sirboltjában, elődjei között és férje oldalán.

* **Milán Biharvármegyében,** Milán exkirály, a ki jelenleg gróf *Zichy* Jenő szentiváni birtokán időzik, ma visszamegy Budapestre, később pedig Bécsbe. E hó első hetében *Milán* leutazik Biharvármegyébe, a hol ujból gróf *Zichy* Jenő vendége lesz. A gróf vendége tiszteletére nagy vadászatot rendez.

* **A Szent László-kórház szabályrendelete.** Nagyvárad városa szabályrendeletet alkotott a fertőtlenitő eljárásról és a Szent László-kórház és fertőtlenitő intézetről. A belügyminiszter a szabályrendeletet jóváhagyta, csupán egy szakaszban rendelt el módositást. Kimondotta ugyanis, hogy mivel felerészben az országos betegápolási alap terhére ápolják a kórházban a betegeket, a napi ápolási dijnak megállapitását jóváhagyás végett fel kell terjeszteni a belügyminiszterhez.

* **Magyar pezsgő a párisi kiállitáson.** A párisi kiállitás zsürije már kihirdette a birálatok eredményét. A magyar pezsgők előkelő helyet foglalnak el a jutalmak rangsorozatában, a mi annál is feltünőbb, mivelhogy a tulnyomóan francziákból összeállitott zsüri éppen nem volt azon, hogy pezsgőborainkat elnéző, vagy enyhe megitélés által könnyü diadalhoz juttassa. A legnagyobb kitüntetést, melylyel magyar pezsgő dijazva lett, Belatini Braun Artur velenczei (Fejérmegye) pezsgőgyáros kapta «Domino sec« pezsgőjéért, mely az aranyéremmel lett jutalmazva. Ez az eredmény egyrészt a — saját iparában érdekelt franczia zsürinek tárgyilagossága és szigoru részlehajlatlansága mellett bizonyit, másrészt épp oly fényesen igazolja hazai iparunk fejlődésében azt, hogy a pezsgőgyártás terén is megálljuk a próbát s nincs szükségünk arra, hogy a külföld előtt is kitünőnek elismert pezsgőboraink helyett drága franczia pezsgőt fogyaszszunk.

* A **népszámlálás előmunkálata.** A folyó év végén lesz az országos népszámlás, a melyre a kereskedelmi miniszter már megtette az intézkedéseket. A törvényhatóságoknak megküldötte a népszámlálásról szóló törvény végrehajtására vonatkozó általános utasitást. A leirat szerint a polgármesternek négy hét alatt össze kell hivni a népszámlálásnál közreműködő összes tisztviselőket s kijelölnie azokat, akik önnálló hatáskörrel, felelősség alatt fognak a népszámlálásnál müködni.

* **Halálozás.** Mint részvéttel értesülünk, *Ragány* János városi főszámvevőt mély gyász érte; atyja: id. *Ragány* Ferencz nyug. vármegyei tisztviselő tegnap, szombaton reggel meghalt. Az elhunyt aggastyánnal ismét kidőlt egyike azoknak a derék hazafiaknak, akik a szabadságharczban vérüket ontották a haza szabadságáért. Temetése holnap délelőtt lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Ragány János nejével és gyermekeivel, továbbá Ragány Ferencz nejével és gyermekeivel együtt az összes rokonság nevében is a legmélyebb fájdalom érzetével jelentik, hogy a gondos apa, szerető após, nagyapa és rokon, id. *Ragány* Ferencz volt 1848/49-iki honvéd-őrmester és nyugalmazott vármegyei irnok folyó évi szeptember hó 1-én, reggeli 5 órakor, életének 73-ik évében jobblétre szenderült. A megboldogultnak kihült tetemeit e hó 3-án d. e. ¾ 11 órakor fogjuk a kőfaragó-utczai 830. sz. alatti lakásáról a róm. kath. vallás szertartása szerint a várad-olaszii köztemetőben örök nyugalomra elhelyezni; mig az elhunyt lelkiüdveért az engesztelő szent mise áldozat az olaszii plebánia-templomban a következő napon, ugyancsak e hó 4-én, d. e. 10 órakor lesz az Egek Urának bemutatva. Mely végtisztességtételre az elhunytnak rokonait, bajtársait tisztelettel meghivjuk. Nagyvárad, 1900. szeptember 1-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

A biharmegyei honvéd-egylet testületileg vesz részt a temetésen, a melyre az elnökség a következő meghivót bocsátotta ki:

A nagyváradi és biharmegyei 48-as honvédegylet tagjait tisztelettel felkérjük, hogy id. Ragány Ferencz 48/49-iki honvéd-őrmesternek, elhunyt vitéz bajtársunknak végső tisztességén leendő testületi részvétel végett f. évi szeptember hó 3-án délelőtt ¾11 órakor Kőfaragó-u. 830 sz. gyászháznál minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. *Elnökség.*

* **A Transzválból kiutasitott horvátok.** A Transzválból kiutasitott horvátokról már megemlékeztünk. Mintegy negyvenen ezek közül Fiumába érkeztek, hogy innét haza utazzanak szülőföldjükre, a horvát tengerpartra. Elbeszélésük szerint nemcsak Transzválban a kiutasitásnál és az Angliába átszállitásnál, de még Londonban is brutálisan bántak velük. A hajóról feltüzött szuronyok közt kisérték őket a

---

csaknem öntudatlanul ült helyén, mintha minden érzése minden érzéke, megszünt volna müködni. Kellemetlenül érintette midőn a szobaleány valósággal felrázta kábultságából. Nem tudta felfogni mit tegyen a levéllel, mit a szobaleány átadott neki. Nem birta megérteni az összefüggést a történtek és a levél tartalma között. Csak lassan jött tudatára annak, mit tett és kezeit kétségbeesetten kulcsolta össze.

— Istenem mit tettem, — nyögte.

— Valami baj van, nagysága kérem — kérdé a szobaleány.

— Nincs semmi — felelt összeszedve magát — készitsen elő kérem mindent a szobámban mert lefekszem.

— Vacsorálni nem tetszik?

— Nem, csak menjen tegye, amit mondtam.

— Igenis megyek.

— Elment — mondta egyedül maradva — s azt irja, ne távozzam innen még ő nem értesit, ha kérdezősködnek utána, mondjam, hogy fontos ügyek hosszu időre elszóllitották hazulról, különben legyek nyugodt, minden jóra fordul, ha Isten is ugy akarja mint ő. Mi lesz, mit fog tenni Gábor? ez a kérdés foglalkoztatta folyton.

Lefeküdt de álom csak nagy későn jött szemeire és bizony ez nem volt ám pihenést, enyhet adó álom. Fáradtan kelt föl reggel és ezután még igen-igen sok reggelen. Az a gondolat, az a kérdés — hogy mit fog tenni Gábor — s melyre nem tudott megfelelni, nem hagyta nyugodtan. Eleinte arra gondolt, hogy neki tulajdonképen el kellene hagynia a házat, e vallomás az ő további itt létét lehetetlenné teszi, de csak a szándéknál maradt, nem volt elég erélye a kivitelre.

Hetek multak el a legnagyobb lelki gyötrelmek között s Gábor még mindig nem tett semmit, még hirt sem adott magáról. Juliska türelmetlensége, nyugtalansága határtalan volt, ha kárt tesz magában az az ember — gondolta — oh Istenem hogyan fogok megjelenhetni anyja előtt a tulvilágon.

Ezt a bizonytalanságot nem birta tovább irt férje ügyvédjének kérdezősködve hollétéről. A válasz csakhamar meg is érkezett és igy hangzott.

»Hollétéről magam sem tudnék határozott értesitést adni, mert levelei az ország minden részéből vannak keltezve, de tegnapi soraiban tudomásomra adja, miszerint egyelőre Budapesten fog pár napot tölteni s itt fogja nagyságod általam közvetitendő értesitését is bevárni. Ez értesités tulajdonképen arra vonatkoznék, hogy Nagyságod a megindítandó válópör indokául — egybehangzóan férjével — gyülöletét nevezi meg. B. sorait mielőbb várva stb.«

Juliska kiejtette a levelet kezéből. Mindenre számitott, csupán erre nem. Férje olyan oldalról mutatta be magát, a mely bámulatba ejtette, nagy nemes szive van ennek az embernek, igazán nem vagyok méltó hozzá, ő félig nem akar birni semmit. Vagy az egész vagy semmi és igaza van. Csak ezt a titokteljességet nem tudta megérteni. Miért vándorolt ez az ország minden részébe? Ezen a gondolaton aztán sokáig eltöprengett.

Végre megtaláltam — kiáltotta homlokára ütve — ő Kelemen Józsit kereste. És megis alálta, azért fog csupán most dologhoz. A gyermekkori ideál ismét megjelent lelki szemei előtt, agyában a legzavarosabb gondolatok kergették egymást, izgatottan járt fel s alá a szobában kezeivel hadonászva, mintha egy láthatatlan rémet akart volna elüzni. A küzdelem erős volt, de mint látszot,t győztesen került ki belőle, mert arcza, szemei diadalmasan ragyogtak. Iróasztalához ült s két szót irt az ügyvédnek csupán.

»Nem válok.«

Harmadnap kocsirobogás verte fel a tanya csendjét.

— Két ur várakozik a vendégszobában — jelentette a szobalány, ki nem ismerte az érkezőket mivel csak pár nap óta tartózkodott házuknál.

A szalonban furcsa viszontlátás volt. Férj feleség és a gyermekkori ideál álltak egymással szemben. Juliska jól sejtett, Kozma a kölcsönös üdvözlések s nehány udvarias szólásmód után egyenesen a tárgyra tért.

— Még ilyen árért sem akarsz válni? — kérdé nejétől Kelemenre mutatva.

— Nem! — hangzott a felelet egyszerüen. de nem minden elfogultság nélkül — semmi árért. Veled akarok élni a mig a nagy kaszás el nem szólit egyikünket ez árnyék világból.

Kozma nem tudott ellentálni érzelmeinek, most még jobban szerette azt az asszonyt. Tárt karokkal közeledett hozzá. A jó öreg asszony az égből megelégedéssel tekintett az ölelkezőkre.

vasuti állomásra és nem engedték meg, hogy az osztrák-magyar konzulátushoz forduljanak. Az összesereglett tömeg fütytyel és inzultusokkal fogadta őket a vasutnál. Bécsben egy küldöttséget menesztettek a külügyminiszteriumba, hol jegyzőkönyvet vétettek fel velök és azt a tanácsot kapták, hogy fejenként 200 font sterling kártérítést követeljenek. Állításuk szerint az angol katonai parancsnokság nemcsak Johannesburgból, hanem Transzvál más vidékeiről is kiüzte az idegen nemzetiségü munkásokat s a kiutasitások még folyton tartanak.

* **Az 1900. évi népszámlálás.** A központi statisztikai hivatal tudvalevőleg évtizedenként szokta megejteni az országos népszámlálásokat, melyek közül az utolsó 1890-ben volt. A jelen 1900. évi népszámlálás alapjául az 1900. évi deczember 31-ik éjféli 12 óráig terjedő időt veszik. — A statisztikai hivatal mostanában fogott hozzá az előmunkálatokhoz, még pedig nagy apparátussal, amenyiben egy külön ügyosztály a szükséges szaporitott létszámmal serényen dolgozik a nagy munka előkészitésén. Az ügyosztály helyiségei egy külön, a statisztikai palota udvarán e czélra épitett emeletes épületben vannak. Eddigelé már megállapitották a különböző adatokat felölelő kérdőivek szövegét, melyeket a kinyomás után rögtön szét fognak küldeni. Az előmunkálatokat Vizaknay Gyula dr. osztálytanácsos vezeti.

* A **köztisztviselők megadóztatása**. Pécs város törvényhatósága foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az igazságnak felelne meg, ha a köztisztviselők bevonatnának a községi terhek viselésébe, mivel élvezik mindazon előnyöket, a melyeket a községek és városok más polgároknak nyujtanak. A közgyülésből kifolyólag Pécs városa e tárgyban feliratot intézett a képviselőházhoz, a melyet pártolás végett Biharvármegyének és Nagyváradnak is megküldött.

* **Tolvaj czigányok**. Az aradi rendőrség a multkor *Varga* Józsefet és feleségét, *Balog* Bujel kóbor czigányokat letartóztatta, a kiket számos elkövetett büntett terhel. Utoljára *Morár* Mihály bikácsi lakos házából loptak el több értékes dolgot. — A két czigány neve ismeretes a nagyváradi rendőrségen is s azelőtt elég dolgot adtak számtalan lopásaik és más kihágások miatt a rendőrségünknek.

* **Milán ára.** Milán király egyik követelése az, hogy évi 360,000 apanageát félmillió frankra emeljék fel. Ha ez megtörténik, ugy nem fog többé Szerbiába visszatérni. Mint hirlik, Milán Bécsben szándékozik letelepedni.

* **Névváltoztatás.** Kiskoru *Löwinger* József és Antal nagyváradi lakosoknak a belügyminiszter megengedte, hogy vezetéknevüket *Lányi*-ra változtassák.

* **Öngyilkos katona**. Egy szerencsétlen közkatona szomoru haláláról ad hirt *belényesi* tudósitónk. *Fazekas* Mártont a tavaszon mult egy éve sorozták be katonának s az őszön be is rukkolt a szászrégeni 82. gyalogezredhez. Jó, engedelmes katona volt Fazekas s ezért a tavaszon beosztották a Belényes vidékén müködő kataszteri felmérőkhöz. Ezek is megszerették az értelmes, ügyes katonát s Fazekas Mártonnak jó dolga is volt közöttük. Minden jó dolga mellett azonban a székely gyerek örökösen szomoru volt. A teendőit pontosan elvégezte, de néha napokig sem lehetett szavát venni. E hó 28-án reggel Havasdombroviczán, a hol a fölmérők mostanában dolgoznak, hiába keresték Fazekast. Már nélküle indultak az erdőbe, midőn az erdőszélen egy fára felakasztva, megtalálták a szegény árva katona holttestét. Haláiának okát nem is sejtik. Az esetről jelentést tettek a hatóságnak és az ezredparancsnokságnak.

* **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter *Gáspár* János szerencsi kir. járásbirósági irnokot a zsadányi kir. járásbirósághoz áthelyezte.

* **A gyilkossággal vádolt diurnista.** Kasztner Imre volt közös hadseregbeli főhadnagy esetéről, a kit Ausztriában két gyilkosság gyanuja alatt letartóztattak, megemlékeztünk tegnap. A szerencsétlen ember, miután tiszti rangjáról leköszönt, dijnoki állást vállalt a budapesti büntető törvényszéknél. Másfél éven át dijnokoskodott itt s mert a legjobb magaviseletet tanusitotta, nagyon megkedvelték a felebbvalói.

Nem is hiszi senki a hivatalában, hogy Kasztner a sulyos bünt, mely miatt a brucki cs. kir. biróság börtönében ül, elkövethette volna. De lerontják az ellene fölmerült gyanut a nyomozás adatai is. A gyilkosság Grosz-Engensdorf határában julius 22-én történt s ebben az időben Kasztner, noha akkor már szabadságon volt, még el sem hagyta Budapestet. Ezt kétségtelenül beigazolták a tanuk, kiket a budapesti rendőrség a napokban kihallgatott.

Kasztner, mint a nyomozás során kitünt, a törvényszék igazgatójától, Csorba Istvántól julius 19-én kapott két heti szabadságot. Ettől kezdve állandóan Budapesten tartózkodott s még 26-án be is ment hivatalába.

— No, hát vége már a szabadságának? kérdezte tőle Csorba igazgató csodálkozva.

— Még nincs, volt Kaszter válasza, de bejöttem a félhavi fizetésemért.

Miután a félhónapra járó napidiját Kasztner már akár a szabadságba megkezdésekor is fölvehette volna, az igazgató teljesitette a kérését. A mint aztán a néhány forintot megkapta távozott. Néhány nap mulva, augusztus 2-án beállitott Kasztner háziasszonya, özvegy Mandl Lipótné az igazgatóhoz s kérdezte, hogy nincs-e lakója a hivatalban? Kivánciságot azzal okolta meg, hogy Kasztner 1-én reggel eltávozott s az éjjelt sem töltötte otthon, holott a rendes életü ember sohasem szokott hazulról éjen át is elmenni.

Ekkor hagyta el Budapestet és ettől a naptól fogva addig, mignem Bruckból a letartóztatás hire megjött, nem hallottak Kasztner felől. De bizonyos, hogy a gyilkosságot, mely még julius 22-én történt, Kasztner nem követhette el. Az erre vonatkozó tanuvallomásokat már elküldte a budapesti rendőrség Bruckba s igy valószinü, hogy a végzetes tévedés áldozata fogságából hamarosan kiszabadul.

* **Dankó Pista bucsuzik.** Nemsokára a Bazár vendéglő nyári helyisége elcsendesül. Eddig *Dankó* Pista nótái visszhangzottak benne, s holnaptól kezdve elnémulnak. *Dankó* Pista ma, *vasárnap* este tartja meg az utolsó előadást s már hétfőn daltársulatával együtt Aradra utazik.

* **Uj egylet.** A nagyváradi czipész és csizmadia munkások szakegyletet alapitanak s az alakuló gyülést ma délután a Kovács László-féle vendéglőben tartják meg. Az alakuló gyülésen a rendőrséget *Réz* Bertalan rendőrbiztos képviselik.

* **Farkasok garázdálkodása.** Még ki sem jöttünk a nyárból, amikor nemcsak a ragadozó vadaknak ad jó tanyát az erdő sürüje, hanem a közmondás szerint az embernek is minden bokor szállást ad, s már is a duvadak garázdálkodásáról értesülünk. Biharmegye egyes vidékein a farkasok nagyon elszaporodtak és sok kárt tesznek a gazdák jószágállományában. Ezelőtt pár héttel Sályi és Székelytelek községek határában hajtóvadászat volt az elszaporodott duvadakra s ez alkalommal többet elpusztitottak, de még többet elzavartak a puskaropogással más határba. Valószinüleg innét jutottak el azok a farkasok is, amelyek most Inánd község határában garázdálkodnak. Ezek a vadak egész közel merészkednek a községhez. A napokban Inándon Goron Tógyer és Bumb Péter két csikóját tépték széjjel a farkasok. A bikácsi határszélen szintén megtámadták a legelő jószágokat. A cséffai 16. számu őrháznál a vasuti őr tehenét támadták meg a bestiák s összemarczangolták. A környék lakossága hajtóvadászat engedélyezését kértek. A cséffai járás főszolgabirója előterjesztést tett Biharvármegye közigazgatási bizottságához, amelyben duvadakra hajtóvadászat elrendelését kéri.

* **Kinevezés** *Vidakovits* Nándor érselindi segédjegyzőt *Beöthy* László főispán Érmihályfalvára járási irnokká nevezte ki.

* **Jó bornak jó czégér.** Egy lapban a következő hirdetés jelent meg:

Kitűnő minőségü

BOROK

kaphatók

gyári áron alul.

Ugyan jó borok lehetnek azok!

* **Magyar Tanulók utazása az 1900. évi párisi világkiállitásra.** A közoktatásügyi m. k. miniszterium 50955. szám alatt kelt rendeletével mindazon tanulóknak és tanároknak, kik a tanulmányi utazásban részt vesznek, szeptember hóban 10 napi szünetet engedélyett. Indulás Budapestről, — nyugati pályaudvar — 1900. szeptember 22-én, d. u. 3 órakor. 23-án Münchenbe érkezés. Egy nap és éjjeli pihenő ugyanott; 25-én reggel érkezés Párisba. September 25., 26., 27., 28., 29., 30. és október 1-én időzés Párisban; a világváros és világtárlat megtekintése szakértő vezetők kalauzolása mellett. Visszautazás Svájczon át. Október 2. d. e. érkezés Zürichbe. Egy napi és éjjeli pihenő ugyanott. Október 4. reggel 8 órakor érkezés Budapestre. Ezen utazásban tisztességes társadalmi állásu egyének, urak és hölgyek résztvehetnek. III. osztályban 115 frt. 50 kr. = 231 kor., II. osztályban 145 frt. 50 kr. = 291 kor. *Propper* N. János, a »Keleti Utazási Vállalat« alapitója Budapest, Zöldfa-utcza 27.

x Nagyobb gazdaságban mint **gazda** vagy **kulcsár** óhajtana alkalmaztatni egy fiatal nős f[illegible] ki némi vagyonnal rendelkezik; romanul beszél és ir. Szives megkeresések *„Szorgalmas“* jelige alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő **táviratainak** szólnak:

Az amerikai kommünike.

Washington, szept. 1. A külügyminiszterium a következő augusztus 29-én kelt kommünikét adta ki: Az orosz ügyvivő tegnap szóbeli nyilatkozatokat tett Oroszországnak Kinát illető szándékairól. Kijelentette, hogy Oroszország nem szándékozik Kinában területet hóditani; csak segiteni akart követségén és stratégiai okokból szállta meg Niucsvangot. Mihelyt a rend ismét helyreáll, visszavonja csapatait a városból, kivéve, ha a hatalmasságok elleneznék. Oroszország utasitotta pekingi követét és követségének személyzetét, hogy hagyja el Kinát. Oroszország továbbá visszavonja csapatait és a maga részéről is küld ki képviselőt, mihelyt a kinai kormány ismét ura lesz a hatalomnak, mihelyt meghatalmazottat nevezhet ki, akivel a többi hatalmasságok tárgyalhatnak és mihelyt ilyen tárgyalásokra késznek nyilatkozik. Erre a nyilatkozatra adott válaszában az amerikai kormány megjegyzi, hogy Oroszország nyilt kijelentései megegyeznek a többi hatalmasságok nyilatkozataival. Valamennyi hatalmasság tagadja, hogy Kina területének valamely részét megakarja hóditani.

A hatalmasságok czélja azonban az amerikai kormány nézete szerint sokkal inkább volna elérhető Pekingnek nemzetközi megegye-

zés alapján való közös megszállásával, amelynek addig kellene tartania, mig a kinai kormány ismét hatalomra nem jut és képes nem lesz uj szerződéseket kötni, amelyek jövőre biztositják a védelem garancziáit.

Az esetre, ha a kormány tekintélye ujra helyreáll, az amerikaiak tudvalevőleg vissza akarják vonni csapataikat Pekingből és béketárgyalásokba akarnak bocsátkozni, hogy ezen az uton elégtételt szerezzenek jogos követeléseikért. Az Egyesült-Államok ugy vélekednek, hogy Peking megszállásának föntartása nem járna ezzel az utóbbi eredménynyel, ha a többi hatalmasságok nem gondolkoznak ugyanugy.

Ebben az esetben ugyanis minden hatalmasságnak, amely csapatait visszavonja Pekingből, szükségképen önállóan kell majd megvédenie kinai érdekeit. Az Egyesült-Államok véleménye szerint lépjenek megegyezésre és azután közös akarattal üritsék ki a várost.

Mindezekből kitünik, hogy ha a hatalmasságok nem nyilatkoznak mind Peking megszállásának föntartása mellett és nem egyeznek meg mind ebben a kérdésben, akkor az Egyesült-Államok értesiteni fogják pekingi parancsnokukat, hogy az amerikai csapatokat vonják ki Pekingből, de előbb értesitse a többi parancsnokot a csapatok kivonásának időpontjáról és további magatartásáról. Franciaország hir szerint már hozzájárult ezekhez a javaslatokhoz.

Az oroszok javaslata.

London, szeptember 1. (Saj. tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból mai kelettel: Az orosz kormány most, hogy a pekingi követségek megszabadultak, azt a javaslatot tette az Egyesült-Államok kormányának, hogy követét és csapatait hivja vissza Pekingből, mig Kinában ismét valóságos kormány nem lesz. Az Egyesült-Államok csatlakoztak ehhez a javaslathoz és azt inditványozták, hogy a pekingi parancsnokok igyekezzenek megegyezésre jutni a pekingi szövetséges csapatok kivonulására nézve. Franciaország szintén hozzájárult az inditványhoz.

Az orosz-japán konfliktus.

New-York, szeptember 1. (Saját tud. távirata.) A »New-York Herald« jelenti, hogy Oroszország és Japán között a viszony a legutóbbi napokban nagyon kiélesedett. Oroszországnak Mandzsuriában való előnyomulását Japán rossz szemmel nézi és ennek ellensulyozásául szállotta meg Japán Amoyt, mely szemben fekszik Formosa szigetével. Japánból folyton csapatok érkeznek Kinába s előrelátható, hogy Japán csak nagy engedmények árán fogja majd csapatait Kinából kivonni.

Miért megy Csing herczeg Pekingbe?

New-York, szeptember 1. (Saját tud. távirata.) Conger amerikai követ jelenti, hogy Csing herczeg utban van Peking felé. Azt hiszik, hogy a császárnő őt bizta meg, hogy Li-Hung-Csanggal együtt a békealkudozásokat vezesse.

A német követ felesége.

Washington, szeptember 1. (Saját tud. távirata.) Chaffee tábornok jelenti Pekingből, hogy Ketteler báróné, a ki amerikai nő, az ő vedelme alá helyezte magát. Chaffee tábornok a bárónét legközelebb megfelelő fedezettel Tiencinbe küldi.

Helyzet Pekingben.

Taku, szeptember 1. (Saj. tud. táv.) Pekingben még egyre nagy arányokban folyik a fosztogatás. Egy csoport kinai katholikus körülbelül három hónapon át erősen tartotta magát a szomszéd Paotingfu községben a kinai rendes katonák és a boxerek támadásai ellen és megvédte az ottani misziónáriusokat és családjaikat.

Peking megoltalmazása.

Köln, szept. 1. (Saját tud. távir.) A »Kölnische Zeitung« az orosz jegyzékkel foglalkozva kijelenti, hogy az nem érv, hogy Pekinget a katonai csapatok elégtelensége miatt feladják. — Arra a konkluzióra jut, hogyha 500 tengerész hónapokig védhette a követségeket, 10 ezer német katona teljesen elegendő, hogy Pekingben a rendre felügyeljen.

A követek elhagyták Pekinget.

Budapest, szept. 1. (Saját. tud. táv.) Egy Bécsbe érkezett hivatalos jelentés azt a hirt hozza, hogy a követek, köztük a miénk is, már elhagyták Pekinget és Tiencin felé utaznak. — A pekingi zavarok eddig nem szüntek meg és a boxerek egyre fosztogatnak.

EGYESÜLETEK

—

Jóváhagyott alapszabályok. A »Berettyóujfalui jótékonysági temetkezési egyesület« alapszabályait a belügymiviszter jóváhagyta.

IRODALOM.

—

Hófehérke. Az az általános elismerés' melylyel *Bródy* Sándort emlegetni divat, most is ismétlődött, mikor a Fehér Könyvben Hófehérke czimen drámát irt Bródy. Azt hisszük, a drámát nem igen olvasták el a lapok kritikusai, hanem rendes hirlapirói szokás szerint jártak el vele szemben: látták, hogy Bródy irta, ergó meg kell dicsérni, itt-ott belekukkantanak, hogy a blankett-dicséreteket kitölthessék s készen volt az elismerő birálat.

Egy ismertetés merte csak a sok dicséret közt ezt az egy szót megkoczkáztatni: *bizarr*. Ha az illető kritikus jobban átolvassa a darabot és őszinte akar vala lenni, akkor egész ismertetéséből nem maradt volna meg más, mint ez az egy szó: bizarr. Olyan középut akar lenni a realizmus és a tündérmese játszisága közt, de a realizmusa nagyon ködbe vesző, a tündéries játsziság pedig vaskosabb, hogysem igaz élvezetet tudna vele nyujtani.

Egy Balassa Imre nevü ur megcsömörlik Budapesttől s egyszerre levendula-illat után kezd epedni. Valami jó ándung egyenest egy öreg tiszteletes házába vezeti s egy-kettőre beleszeret annak vérszegény leányába, Marikába, egyszeribe el is jegyzi magának. Hanem később épp oly könnyen elfelejti a levendulás Marikát a falusi orvos leányáért, Helenáért, ennek izző szenvedélye eltántoritja, a mit látva az apa, gyógyitás helyett megmérgezi Marikát. Balassa elveszi Helenát, de az orvost nem hagyja lelkiismerete nyugodni, mindent bevall vejének s megmérgezi magát is. Balassa előtt pedig megjelen Marika szelleme s visszahóditja magának. Mikor aztán Helena elhagyja, Balassa kétségbeesve kiált utána: Helena! — s a függöny legördül.

Mesének még föl lehetne dolgozni, de drámában határozottan ugy hat a dolog, mintha zongorán hegedülni akarna valaki. Valami idegenszerüt érez az ember a darabban, épp ugy mint általában Bródy müveiben. Inkább eredeti, mint szép, inkább bizzar, mint eredeti. Nemcsak Marika vérszegény a Hófehérkében: vérszegény abban minden alak, nem mozgatja őket más, mint az iró felcsigázott képzelme, mely minden áron eredetit akart alkotni.

A mit pedig némelyik lap óhajtott, hogy t. i. adják elő a Hófehérkét szinpadon is: azt nem óhajtjuk első sorban Bródy Sándor érdekében.

K, A.

Az »**Egyházi Közlöny**« 34. száma a következő tartalommal jelent meg: Vezérczikk: Az egyetemek megnyitása. — Egyházi értesitő. — Tárcza: A kollégák. — A budapesti papság és az eucharisztikus körmenet. — Hétről-hétre. — Megoldás. — A kik nem párbajoznak. — Kohl Medárd püspök. — Széchenyi keresztény filosofiája. (Vége.) — A papi életből. — A viz szükséges volta egészségünkre. — Lelkipásztor. — Szószék. — Kérdések és feleletek. — Irodalom. — A Szent István-kápolna és az erzsébetvárosi templom üvegképei. — Személyi hirek. — Memento. — Hirdetések.

SZINHÁZ.

—

A szinésznövendékek előadása.

Lassan gyülekezett a közönség s a lassuságot csak az pótolta, hogy később nagyobb számban gyültek be. Bizony azért elfért volna tegnap még több közönség is a Fekete Sas nagytermében s a mi az előadók igyekezetét, tehetségét illeti, az ellen most sem lehetett más kifogást emelni, minthogy láthatólag rövid idő alatt készültek az előadásra s nem volt elég idejük kellő számu próbákon eléggé összetanulni.

Különösen érezhető volt ez a *Makai* és *Szécsi* Kalandjának első felvonásában. Akadozott, vontatott volt. Annál jobb volt a második felvonás, ha nem csalódunk azért, mert itt a kis társaság legjobb erői voltak mindig előtérben, *Kürti* Margit (Pierrette,) *Rogoz* Imre (Pierotte), *Vass* Ferencz (pinczér) és *Somlár* Mihály (gróf.) Mind a négyen megérdemelték azokat a zajos tapsokat, melyekkel a függöny legördülése után a szereplőket a lámpa elé hivták.

Az est hőse azonban határozottan *Kertész* Sándor, Don Pietro Carusoban, *Bracco* Róbert remek dramolettjében játszotta a czimszerepet, Egyike ez a legnehezebb szerepeknek, amely még egy kész művész erejét is próbára teszi; éppen azért, az igazat megvallva, kissé bizalmatlanul néztünk az előadás elé. Örvendetesen csalódtunk. Kertész olyan remekül oldotta meg feladatát, hogy erre a sikerére méltán büszke lehet. Kitünő maszkja is elősegitette a hatást, melyet szinte megdöbbentően realisztikus hanghordozása és mozdulatai előidéztek. Határozottan a jövő egyik igen jó szinésze rejlik benne.

Jó partnere volt *Kürti* Margit (Margherita) Nem vágott ugyan bele egészen a szerep az ő szerepkörébe, de azért teljesen megérdemelte azokat a tapsokat, melyek Kertészszel együtt a lámpák elé hivták.

Rogoz Imre (Fabrizio) diszkrét hanghordozással és játékkal, azonfelül mind a két da-

rab müvészi rendezésével aratott általános tetszést.

Utolsóul *Michel* és *Labiche* bohózatát, az Idegeseket adták. Itt *Vass* Ferencz rendezte kitünően és játszotta benne Szikra Pál szerepét, mig *Kertész* Sándor Csendes Gábor szerepét adta. A bohózat általános derültségben tartotta az egész társaságot, részt vettek benne *Somlár* Mihály (Jancsi,) *Zoltvány* János (Tar Elek); szép alakjával s ügyes játékával mint mükedvelő is nagy tetszést aratott *Balla* Mariska (Cziczelke.)

Mint mükedvelők közremüködtek az est sikerén még *Zonda* Margit, *Sándor* Mariska és *Szabó* Ernő.

Az előadást ma megismétlik.

K. A.

Diákok mükedvelői előadása. A napokban tartották meg özv. báró *Gerliczy* Félixné urnő védnöksége alatt a középiskolai tanulók szini előadásukat a volt Iparkávéház helyiségében. Az előadás az Erzsébet-leányárvaház javára 17 forintot jövedelmezett. A derék diákok ma, vasárnap este fél 8 órakor megismétlik a szini előadást, ez alkalommal azonban a Zöldfa nagytermében tartják meg azt. Özv. báró *Gerliczy* Félixné ez uton is felkéri a bihármegyei nőegylet tagjait, hogy az előadáson minél tömegesebben megjelenni szíveskedjenek.

Iparos ifjak mükedvelő előadása. A nagyváradi mükedvelői előadások sikerén felbuzdulva, az iparos ifjak egy része a jövő szombaton és vasárnap mükedvelői előadást rendez a Sas nagytermében. Előadják Murai Károly »Virágfakadás« czimü vigjátékát és a »Betyár kendője« népszinmüvet. Az előadás jövedelmét jótékonyczélra szánták.

Igazságszolgáltatás.

—

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

1368 Argyelán Pászk halált okozó testisértés — helybenhagyva.

1327 Urszoly Tódorné és társai lopás — részben megváltoztatva.

1390 Molnár Gáborné és társai becsütetsértés — visszautasitva.

1416 Szuchy Pál becsületsértés — visszautasitva.

1497 Turi Katalin becsületsértés — visszautasitva.

1615 Illés Mária és társai lopás — helybenhagyva.

2102 Lál Tivadar lopás — feloldva.

Előadó: *Molnár Géza.*

1437 Pájer Imre és társa testi sértés — helybenhagyva.

1545 Pintér István hatóság elleni erőszak — helybenhagyva.

1547 Körösi Izidor magánokirathamisitás — megváltoztatva.

1666 Goldstein Ignácz becsületsértés — visszautasitva.

1667 Csizmás Petru becsületsértés — visszautasitva.

2050 László István lopás s más büntetendő cselekmény — főtárgyalás elrendelése.

2182 Kohn Fülöp uzsora — főtárgyalás elrendelése.

1474 Káprár Juonné testi sértés — helybenhagyva.

1475 Delemárián Pável testisértés — helybenhagyva.

1495 Mikulicza Juonné testi sértés — helybenhagyva.

———

TANUGY.

—

Beiratások Várad-Velenczén.

A várad-velenczei róm. kath elemi fiu- és leányiskolában a beiratások szeptember hó 3-án veszik kezdetöket és tartanak 8-áig; naponkint délelőtt 8 órától 11-ig délután 3—5-ig.

Szeptember 9-én d. e. 9 órakor »Veni Sancte«, 10-én veszi kezdetét a rendes tanitás.

Nagyvárad, 1900. szeptember 1.

Az igazgatóság.

Katholikus főiskolai internatus nyilik meg a jelen iskolai év elején dr. *Glattfelder* Gyula központi papneveldei tanulmányi felügyelő vezetése alatt. Aki tudja, mily aggodalommal bocsájtják a vidéki szülők egyetemre készülő gyermekeiket a fővárosba s mily gondot okoz az alkalmas ellátás keresése s mint kiséri a távol levő szülőt a félelem, vajjon megtalálta-e fia az otthont, mely legalább némileg pótolja a családi tüzhely melegét s az apai, anyai gondoskodást, bizonyára örömmel üdvözli ez intézményt, mely anyagilag is kedvező, mert jutányosabban ad ellátást, mint magán család s jótevők áldozatkészségéből már is többnek nyujt kedvezményt. Kivánatos volna, hogy a hazai társadalom minél jobban felkarolja az áldásos ügyet, melynek nagy erkölcsi hatása s az ifjuság nevelésére való áldásos befolyása nyilvánvaló.

IPARÜGY.

—

Elöljárósági ülés.

Az ipartestület elöljársága f. hó 30-án tartotta meg rendes havi ülését.

Jelen voltak az iparhatóság részéről: Gerő Ármin t. főkapitány mint hatósági biztos, az ipartestület részéről Bertsey György elnök, Andriska Károly alelnök, Bodnár János, ifj. Cser János, Czeglédy Jeremiás, Juhász Benedek, Kiss Károly, Lévai Márton, Mészáros József, Óváry Lajos, Péchy Antal, Szentpéteri János, Széles Lajos, Sziládky Ernő, Szücs Ferencz, Tátrai Sándor, Voszka Ferencz, Zsirkay Károly elöljárók. Stern Lipót póttag, Iványi István, Peller Ferencz számvevők és Jankovich János főjegyző.

Elnök az ülést 5 órakor megnyitja; felolvastattak:

A junius havi ülés jegyzőkönyve.

Az elnöki jelentés. A junius és julius havi megvizsgált és helyesnek talált pénztári számadások, melyek szerint két hóról a bevétel 1626 kor., 70 fill., a májusi maradvány 2434 kor., 42 fill., összesen 4061 kor. 12 fillér. A kiadások 2303 kor. 84 fillér pénztári maradvány 1757 kor. 28 fillér.

A párisi kiállitás tanulmányozására kiküldött két iparos részére Nagyvárad város tek. törvényhatósági bizottsága által adományozott 800 koronának a kiküldött bizottság által Kováts Kálmán asztalos és Lévai Márton könyvkötő részére lett kiutalása tudomásul vétetett és jóváhagyatott. A szives adományért a Tekintetes városi Tanácsnak és Tek. törvényhatósági bizottságnak köszönet szavaztatott, valamint Molnár Lajos gyógyszerész urnak, a menház részére dij nélkül kiszolgált gyógyszerekért.

A házfelügyelő-bizottság előterjesztésére a testületi ház kert-utczai bejárójához egy vasrács ajtó készitése lett elhatározva.

A kovács iparosok érdekében Nagyváradon egy állami lóvasalási tanfolyam szervezési czéljából a nagyméltósági m. kir. kereskedelmi miniszter urhoz kérvény felterjesztése lett elhatározva.

A vidéki kosárfonó iparosoknak — hántott vesszőből készitett iparczikkeinek a heti piaczokon való árulás és házalás betiltása végett az elsőfoku iparhatóság felkéretett.

A Zsolnay-szoborra a bizottság felebbezése folytán 50 korona lett megszavazva.

A m. k. honvédelmi és a cs. és kir. közös hadügyminiszter 4 rendü különféle ruházati és egyéb katonai felszerelési anyagok szállitására vonatkozó pályázati felhivások a szakosztályoknak adattak ki.

A Moskovits Farkas és társa féle eddigi lábbeli gyár czégnek beszüntetése és iparigazolványnyal lett ellátása, valamint a segéd-munkásoknak az ipartestület betegsegélyző pénztárába küldetett bejelen ése tárgyában kiadott III-ad foku miniszteri határozat végrehajtása tudomásul vétetett, ugy a sertésvásártér végleges elhelyezéséről érkezett harmadfoku miniszteri határozat.

A tagsági dij hátralékoknak a közigazgatási uton leendő behajtás iránti további intézkedésekkel az elnökség bizatott meg.

A m. k. technologiai iparmuzeum szervezeti szabályzata tudomásul vétetett s az érdekelendő testületi tagoknak rendelkezésére bocsáttatnak.

Özvegy Kohn Lipótné sütő iparos tagdij hátralék iránti kérvénye az általános bevehetetlen és leirandó követelések megállapitásakor fog elintézést nyerni.

Hat rendü számlára 107 korona 46 fillér kiutalvn.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Francziából forditotta: K—ő.

34.

VII.

— Azt is megtudtam, hogy kevés ideje lakik az országban, mint mondják, Párisból jött, hogy szerencsét próbáljon a mi vadban bővelkedő vidékünkön; külön álló házban lakott, szomszédaival nem érintkezett, idejét többnyire vadászattal töltötte.

Kutatásaim közben találtam egy asszonyt, ki a büntény napján délután négy óra tájban átmenve a Vizille-i erdőn, mely nem messze van Ledoux házától, találkozott Déols Jánossal, ki közeledtére egy bokor mögé rejtőzött. Kék zubbony, vitorlavászon nadrág volt rajta, fején pedig hegyes szőrsapka.

Sokat kérdezősködtem róla mindenkitől, de nem ismerte senki, mig végre Péter, a jegyző kertésze, ki azt hiszem, kissé szintén üzi a vadorzást, bevallotta, hogy gyakran beszélgetett vele, néhányszor együtt iddogáltaks hogy egyszer három vagy négy nappal a büntény előtt bevezette az istállóba, hogy megmutassa neki Ledoux ur szép kutyáját, mert Déols nagyon ért a kutyákhoz.

— Vajjon nem kellene-e ezt a cselédet is letartóztatni? Bizonyára ő értesitette a vadorzót ura szokásairól.

— Nem gondolnám. Péter kissé ostoba és nagyon szerette urát. Ha el is mondott egyetmást, akaratlanul tette.

— Mindazonáltal jó lesz szemmel tartani.

— Fölösleges, de hadd mondom el az egészet. Egy reggel az egyik balnyi-i csendőr, kit beleavattam a dologba, egy ruhacsomagot hozott, melyet a Méronvillei állomás közelében a vasuti töltés alatt talált.

Frémont elővette a nála lévő csomagot.

— Itt vannak a ruhák.

Azzal kivett a csomagból egy kék zubbonyt, egy vitorlavászon nadrágot és egy szőrsapkát.

— Déols János ruhái! kiáltott fel Boislevent csodálkozva.

— Ugy van uram, azok. Számos tanu felismerte, köztük Péter és az az asszony, a ki akkor az erdőben látta. De ez még nem minden. Vizsgálja meg a ruhákat, melyek mind véresek, különösen a zubbony.

— Meg kell keresni ezt az embert! kiáltott a vizsgálóbiró. Táviratozok Párisba, hogy küldjenek nekem egy titkos rendőrt.

— Majd erről még beszélhetünk, előbb sziveskedjék belenyulni a nadrág zsebébe.

Boislevent ugy tett s előhuzott egy nagy kulcsot.

— Ez a kert ajtó kulcsa, biró ur, megpróbáltam.

— Hogy jutott hozzá ez az ember?

— Mikor Péterrel az istállóban volt.

— A dolog tehát egyszerü: Déols János a kertajtón át ment be, ugyanott távozott.

— A mint Dubreuil is látta.

— A réten át azután a Mérouvillei pályaudvarba ment.

— Nem hinném. Mérouville olyan kicsiny állomás, hol csak kevés jegyet adnak el, különösen éjjel. Én inkább azt hiszem, hogy a Balny-i állomásról indult el.

— Lehetséges, majd kikutatjuk.

— Én már kutattam, de semmi nyomát sem találtam sem Balnyban, sem Mérouvilleben. Itt legalább bizonyos, hogy a hatodika és hetedike között éjjel senki sem váltott jegyet.

— A gyilkos, ugy látszik, a legnagyobb óvatossággal járt el. Még át is öltözködött.

— Éppen ez hozott engem zavarba. Az asszony, kivel az erdőben találkozott, biztosra állitotta, hogy puskáján és töltény tartóján kivül semmi sem volt nála. Önkénytelenül a közjegyző öltözőszobájában tapasztalt rendetlenségre gondoltam. Jeanne asszonyal átvizsgáltuk a Ledoux ruhatárát és tapasztaltuk, hogy egy használaton kivül nadrág, meg egy ócska kabát, melyben a jegyző néha télen dolgozott hiányzott. A közjegyző rossz vadászkalapjai közül is választhatott magának, a czipőjét esetleg megtarthatta.

— Tehát ön azt hiszi, hogy a gyilkos felment Ledoux szobájába?

— Bizonyos vagyok benne. Megmosta a kezeit sőt talán . . .

— Mit csinált?

— Meg is borotválkozott!

Boislevent meglepetésében felkiáltott.

— Lehetetlen! mondá.

— Már pedig ez igy volt.

— Hogyan? A gyilkos fölment volna Ledoux szobájába és ott megborotválkozott?

— Csaknem bizonyos vagyok benne. Déols hosszu fekete szakállt hordott én pedig egy törülközőn a borotváról odakent szappanhab között hosszu fekete szőrszálakat találtam.

— Kedves békebiró ur, ön valóban nagy ügyességgel járt el dolgában, önnek vizsgálóbirói székben volna a méltó helye.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

—

A király utja.

Bécs, szept. 1. (Saját tud. távirata.) Ő Felsége folyó hó tizennegyedikén a hadgyakorlatokra Szazlóba utazik.

József kir. herczeg balesete.

Budapest, szept. 1. (Saj tud. táv. József királyi herczeg tegnap alcsuthi kastélyában vadásztársaságot hivott egybe. A vadászat szép eredménynyel folyt egész nap s a társaság este a legjobb kedvvel tért haza, mikor egy árok átugratásánál a királyi herczeg **lebukott lováról** s fekve maradt a gyepen. Rögtön haza szállitották s az előhivott orvos konstatálta, hogy a királyi herczeg **a lábát bokában eltörte.**

Alcsuth, szept. 1. (Saj. tud táv.) *József* kir. herczeget tegnap Chyzer udvari orvos vette ápolás alá, a ki megállapitotta, hogy ballába bokában törést szenvedett. *Klotild* főherczegnő egész éjjel mellette virraszt. Délelőtt táviratilag hivták Alcsuthra *Boros* József rókus-kórházi alorvost, *Navratil* helyettesét, a ki a lábat bekötözte. A baj nem aggodalmas és 6 hét alatt begyógyul.

Széchenyi miniszter a királynál.

Bécs, szept. 1. (Saját tud. távirata.) Ő Felsége ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta *Széchenyi* minisztert.

A mongolok az oroszok ellen.

Pétervár, szeptember 1. (Saj. tud. táv.) A »Rossiga« jelenti, hogy most már egész Mongolország forrongásban van, minek következtében az orosz kormány egy negyedik szibériai hadtestnek alakitását rendelte el. A mongolok a határon ágyukat állitottak föl és orosz területre készülnek benyomulni. Kiauhtában támadástól tartanak, miért is a lakosság Jokutszba menekül.

Politikai élet Bécsben.

Bécs, szept. 1. (Saját tud. távirata.) A »Grazer Tagblatt« biztos forrásból merült hire szerint a bécsi Reichsrath *többé nem ül össze.* Az erre vonatkozó rendelet kedden vagy szerdán fog megjelenni a hivatalos lapban.

Uj hadihajó.

Trieszt, szept. 1. (Saját tud. távirata.) Triesztben e hó 9-én egy uj hadihajót a vizre bocsátanak. Az uj hadihajó neve: *Szigetvár.*

Egy gróf balesete.

Aschbad, szept. 1. (Saj. tud. táv.) *Hunyady* Imre grófot Aschbadban a nagy vadászatok alkalmával szélütés érte. Szerencsére életveszély nem forog fenn.

A czár párisi utja.

Páris, szeptember 1. (Saj. tud. táv.) Még most nem egészen bizonyos, vajjon a czár Párisba jön-e. A czárt főleg az anarkistáktól való félelem tartja vissza. A tárgyalások ebben az ügyben még mindig folynak és azt hiszik, hogy a franczia kormánynak sikerül majd rábirni a czárt, hogy Párisba jöjjön. A czár Kopenhágán át fog Párisba utazni és visszautazásában meg fogja látogatni Vilmos császárt és Ferencz József királyt. Bécsből a czár Bukarestbe megy Károly román király látogatására.

Pisztolypárbaj.

Budapest, szeptember 1. (Saját tud. távirata.) Ma a rákospalotai erdőben dr. *Horn* Izsó ügyvédjelölt és a nagyváradi származásu ifj. *Bige* György pisztolypárbajt vivtak. A második lövésnél *Bige összerogyott*, a gyilkos golyó jobb oldalt a negyedik oldalbordánál hatolt be testébe. Eszméletlen állapotban szállitották haza a párbaj szinhelyéről és életben maradásához nagyon kevés a remény.

Az elesett angolok és amerikaiak emléke.

Washington, szept. 1. (Saj. tud. távir.) A haditengerészeti miniszterium a tutuilai hajóállomás parancsnokának egy jelentését közli, a mely azt mondja: A közigazgatás elnöke julius 29-én felavatta az 1899-ben elesett angolok és amerikaiak emlékére állitott emlékművet. A parancsnok jelenti továbbá, hogy az uj kormány közmegelégedésre intézi az ügyeket. A benszülöttek nyugodtak és utkészitéssel vannak elfoglalva, azonkivül a községek állapotát javitják és kerteket és ültetvényeket vetnek be. A benszülöttek besorozása a szigeteken teendő szolgálatra fölöslegessé teszi, hogy amerikai hadsereg maradjon ott és egyszersmind hozzájárul ahhoz, hogy a benszülöttek lojális magaviseletet tanusitsanak az Egyesült-Államok kormányával szemben.

A román-bolgár viszály.

Konstantinápoly, szept. 1. (Saj. tud. táv.) A bolgár mozgósitásról szóló hirek itt nagy nyugtalanságot keltenek. A bolgárok az itteni hangulatot kiaknázni igyekeznek és arra akarják birni a török kormányt, hogy a marha és lisztbeviteli vámokat Bulgária részére szüntesse meg. A tegnapi minisztertanács elrendelte, hogy a Bulgáriából behozott marhák után a beviteli vám egyelőre teljesen megszüntettessék.

Waldersee Adenben.

Aden, szeptember 1. (Saját tud. táv.) Weldersee gróf ma délután itt kikötött. A tábornagyot katonai tisztelgéssel fogadták.

Uj alkonzul.

Budapest, szept. 1. (Saját tud. távirata.) *André Tinayre*-t, a budapesti franczia főkonzulátus titkárát Loubet köztársasági elnök II. osztályu alkonzullá nevezte ki és ezen minőségében a budapesti franczia főkonzulátushoz osztotta be.

A búr nemzet sorsa.

London, szeptember 1. (Saját tud. távirata.) Roberts lordnak egy tegnap kelt belfasti távirata megerősiti azt a hirt, hogy a búrok 1500 angol foglyot szabadon bocsátottak, de a tiszteket Babertonba vitték. A foglyok azt beszélik, hogy Krüger, Steyn, Botha, Schalk-Burger és Meyer Lukács augusztus 29-én vasuton Nelspruitba utaztak. Grobler parancsnok, mint Roberts jelenti, visszaküldött 34 angol foglyot, a kik még hatalmában voltak. A búrok, ugy látszik, *szétoszlanak* különböző irányban.

A búrok szervezkednek.

Maszeru, szeptember 1. (Saját tud. távirata.) Itt hire jár, hogy Mequatlingeknél, Clocolan mell tt, 1500 búr áll két ágyuval. A vyksburgi helyőrséget megerősitették.

Baleset.

Köln, szept. 1. (Saját tudósitónk távirata.) A kölni turfon tegnap nagy baleset történt. Az első verseny alkalmával *hét* zsoké lebukott a sikpályán. Közülök az egyik agyrázkódást szenvedett, a többiek sérülései pedig könnyebbek. A lovak teljesen sértetlenek.

Egy katonai léghajó felszállása.

Eperjes, szept. 1. (Saj. tud. táv.) A przemysli vár katonai léghajója tegnap szállott fel. Ma a Kárpátok között Uszsalgóban leszállott.

A szultán jubileuma.

Konstantinápoly, szept. 1. (Saj. tud. táv.) Az szultán uralkodói jubileuma alkalmából ma ünnepies fogadás lesz a Jildiz-palotában. Elsőnek Calice báró osztrák-magyar nagy-

követet fogadja a szultán, mert ő a diplomácziai kar doyenje. A nagykövet Nemes gróf nagykövetségi titkárral, Dogacser első dragománnal és Giessl báró katonai attaséval megy a palotába. A nagykövetet egy török különkövet vezeti be a palotába, a hol Calice báró e rendkivüli alkalommal külön megbizólevelet és Ferencz József királynak egy sajátkezü levelét fogja átnyujtani a szultánnak. Azután a szultán sorra fogadja a többi nagy követeket a különkövetségekkel. A többi nagykövetek szintén külön megbizóleveleket és az illető államfők sajátkezü leveleit fogják átadni a szultánnak s egyuttal bemutatják a különkövetségek tagjait. Azután következnek Perzsia és Románia különkövetei és végül a többi követek és ügyvivők. Ma este kivilágitás, holnap este pedig diszebéd lesz, a melyre mindazok hivatalosak, a kiket a szultán ma fogad. Az olasz király a maga és a királyné nevében üdvözölte a szultánt. A most Szmirnában tartózkodó orosz hajóraj parancsnoka, Bileval tengernagy szintén gratulált a szultánnak. A szultán szárnysegédjével fejeztette ki köszönetét. Luitpold bajor régensherczegtől is érkezett üdvözlő távirat.

NYILTTÉR.

—

ÉRTESITÉS.

Tisztelettel tudatom az igen tisztelt vevőim és a n. é. közönséggel, miszerint

Fő-utcza, Rimanóczy-házban levő

hentes üzletem

teljes átalakitása és ujonnan berendezése végett

az eladás

augusztus 21-től kezdve üzlethelyiségem udvarán felállitott fasátorban és fióküzletemben,

ifj. Popper József füszerkereskedése mellett eszközöltetik.

A n. é. közönség további pártfogását kérve

teljes tisztelettel

Fröhlich János.

KOZGAZDASAG.

—

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, szept. 1.

Buza októberre	7.61
Buza juniusra	8.02
Tengeri	6.10
Rozs okt.	7.04
Zab okt.	5.30
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 1.

Osztrák hitel	664.50
Magyar hitel	682.50
Államvasut	660.75
Rimamurányi	526.50
Magyar jelzálog	425.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. szept. 1-én.

Magyar aranyjáradék 4%	96.10
Magyar koronajáradék	90.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	100.
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.60
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	90.50
Italmérési jog megváltási kötvény	98.05
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	92.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	159.—
Tiszaszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	140.—
Osztrák járadék papirban	97.35
Osztrák járadék ezüstben	97.20
Osztrák járadék aranyban	97.15
Osztrák korona járadék	97.40
Osztrák államsorsjegyek	183.—
Osztrák magyar bankrészvény	17.05
Magyar hitelbankrészvény	683.—
Osztrák hitelintézet részvény	664.75
Párisi vista	96.25
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.31
Németbirodalmi márka	118.25
London vista	242.30
20 márkás arany	23.60

A szerkesztéséért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1900. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	—	7.30	9.50	—	†	—	4.35	—	8.58	†
Vásártér	»	—	7.22	9.46	*11.33	1.05	2.35	4.27	6.38	8.50	11.18
V.-Velencze	»	—	7.40	10.00	11.49	1.20	3.01	4.45	6.55	9.15	11.35
Rontó †	»	—	7.54	10.14	12.03	1.33	3.14	4.59	7.08	9.29	11.50
Püspök-fürdő	»	—	7.59	10.19	12.08	1.38	3.19	5.04	7.13	9.34	11.55
Félix-fürdő	érk.	—	8.17	10.37	12.20	1.51	3.32	5.21	7.27	9.51	12.09

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő	ind.	—	8.20	9.10	10.42	*12.21	1.52	3.35	5.24	7.31	8.49	9.53	12.15
Püspök-fürdő	»	—	8.38	—	11.00	12.32	2.03	3.47	5.41	7.43	—	9.39	—
Rontó	»	—	8.42	9.16	11.04	12.36	2.07	3.51	5.45	7.48	8.56	10.00	12.20
V.-Velencze	»	7.02	8.56	9.30	11.17	12.49	2.20	4.06	6.00	8.01	9.10	10.14	12.36
Vásártér	érk.	7.17	9.11	9.45	11.31	1.04	2.32	4.21	6.15	8.16	9.25	10.29	12.51
Nagyvárad	»	—	9.05	9.41	11.27	—	†	—	6.08	—	9.19	10.23	†

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik.
Ezen vonat †) csak szükség szerint, mint különmenet fog közlekedni.

Gyomorbajosok figyelmébe!

Mindazok, kik hülés, gyomormegterhelés, igen meleg vagy igen hideg és rossz, vagy nehezen emészthető eledelek által

gyomorhülés, gyomorgörcs, gyomorbaj, nehéz emésztés, elnyálkásodás,

stb. bajokban szenvednek, ajánljuk az alábbi, igen jó és hathatós szert, mely már évek óta használatban van. Ez a hires

vértisztitó és emésztést elősegitő

Ullrich Hubert-féle növény-bor.

Ezen növény-bor kitünő gyógyhatásu növényekből és jó borból van készitve és erősiti és eleveniti az embernek az egész emésztő szervezetét anélkül, hogy hajtószer lenne. A növény-bor tisztitja a vért, minden rosz és betegséget okozó elemektől és elősegiti az uj vér képezését.

A növény-bor idejekoráni használata által a gyomorbajokat még csirájukban elfojtja. Ezen szer az összes ilyen fajta szerek felett áll. **Fejfájás, felböfögés, gyomorégés, szélszorulás, émelygés, hányás,** melyek **idült gyomorfájásoknál** nagy mértékben lépnek föl, ezen szer egyszeri használata után megszünnek.

Székszorulás és annak kellemetlen következményei, u. m.: **szorongatás, bélgörcs, szivdobogás, álmatlanság,** továbbá **vértódulás a májban,** lépben és **aranyér** bántalmak ezen kitünő gyógyhatásu növény használata által gyorsan és fájdalom nélkül megszünnek.

A sápadt, sovány kinézés, vérszegénység, gyengeség rendszerint rosz emésztés következménye. A növény-bor nagyobbitja az étvágyat, elősegiti a táplálást, eleveniti a vérkeringést, csillapitja az idegeket és a betegnek uj erőt és életet szerez.

Ezen növény-bor kapható üvegekben 3 és 4 koronáért minden gyógyszertárban Nagyváradon.

Főraktár Nagyváradon: „A magyar korona" gyógyszertárában Uri-utcza sarkán.

Kaphatók: Bereg-Böszörmény, Mező-Keresztes, Komádi, Zsadány, Marczibáza, Nagy-Szalonta, Tenke, Rossia, Rév, Szilágy-Somlyó, Kemer, Margita, Székelyhid, Szalárd, Bihar-Diószeg, Nagy-Léta, Pocsaj, Kis-Marja, Konyár, Hosszu-Pályi, Derecske, Berettyó-Ujfalu, Zsáka, Csökmő, Szeghalom, Vésztő, Okány, Sarkad, Kötegyán, Gyula, Doboz, Békés, Békés-Csaba, továbbá kapható még az összes nagyobb és kisebb városok és az Osztrák-Magyarország összes gyógyszertáraiban.

Utánzásoktól őrizkedni!!

Tessék mindig az «Ullrich Hubert-féle növény-bort» kérni.

Az én növény-borom nem titkos szer; áll a következő szerekből: malaga-bor 450,0, borszesz 100,0, glycerin 100,0, vörös-bor 240,0, kőrisfa-sav 150,0, meggy-sav 320, manna 30, stb. gyógyhatásu növényekből.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.